

Innehåll

Del I

Inledning.....	3
1. Bakgrund.....	4
2. Syfte.....	4
3. Utvärderingsfrågor	4
4. Metod	4
4.1. Generell kunskapsinhämtning.....	5
4.2. Statistik och andra mätningar	5
4.3. Samtal och intervjuer	5
5. Hur ska rapporten användas?	5
6. Rapportens upplägg	5
6.1. Processutvärdering.....	7
6.2. Aktivitetsutvärdering.....	7
6.3. Effektutvärdering.....	7
7. Medborgarlöften	7
8. Samverkansöverenskommelsen.....	7
8.1. Samverkansområden i åtgärdsplanen för 2014-2017	7
9. Medborgarlöftet 2016/2017 – Trygg Ungdom.....	8
9.1. Syfte.....	8
9.2. Problem- och Målbild	8
9.3. Effekter	8
9.4. Planerade aktiviteter	8
9.5. Tidigare uppföljning.....	9

Del II

Inledning.....	10
10. Resultat.....	10
10.1. Process.....	10
10.1.1. Medarbetardialoger	11
10.1.2. Medborgardialoger	12
10.1.3. Genomförande	13
10.2. Aktiviteter.....	13
10.2.1. Genomförda aktiviteter.....	14
10.2.2. Ej genomförda aktiviteter.....	14
10.2.3. Delvis genomförda aktiviteter	15

10.2.4. Sociala medier	16
10.3. Effekter	16
10.3.1. Antal upptäckta narkotikabrott.....	16
10.3.2. Skadegörelse	17
10.3.3. Trygghet och förtroende	17
11. Tidigare forskning.....	21
12. Analys och diskussion.....	22
12.1. Trygghetsbegreppet	22
12.2. Process.....	23
12.3. Aktiviteter.....	24
12.3. Effekter	27
12.3.1. Effekter antal upptäckta narkotikabrott	27
12.3.2. Effekter minskad skadegörelse.....	28
12.3.3. Effekter ökad trygghetskänsla.....	29
13. Sammanfattning	34
14. Avslutande kommentarer.....	36
15. Fortsatt forskning	37
Referenser	38

Inledning

Förmåga, vilja och kapacitet för samverkan mellan olika samhällsaktörer i gemensamma frågor är oerhört viktig. Det finns inte *en* part som kan täcka alla behov, men i samverkan kan man gemensamt genomföra åtgärder i brottsförebyggande och trygghetsskapande syfte. Former och rutiner för denna samverkan är fortfarande inte helt klar, men genom politisk vilja och ett prioriterat fokus på det lokala närsamhället från Polismyndighetens sida, är man på god väg.

I Lunds kommun har man genom samverkansavtal och medborgarlöfte hittat vägar för samverkan och viljan finns i allra högsta grad, dock saknas ännu den fulla kapaciteten. Man har ett fungerande metodstöd i arbetet med medborgarlöften och inom polisen arbetar man med detta som bas. Stödet ger verktyg som skapar förutsättningar för hög kvalitet på framtagning av lägesbilder, orsaksanalyser, medarbetardialoger, medborgardialoger, åtgärdslistor och genomförande. En bra underliggande process ger goda förutsättningar för ett målinriktat arbete och tydliga mål ger goda förutsättningar för uppföljning.

Kausaliteten mellan en specifik åtgärd och en specifik effekt kan vara svår att påvisa vid utvärdering av stora åtgärder som medborgarlöften. Målet för medborgarlöftet 2016/2017 var en ökad trygghet för ungdomar genom ökad vuxennärvaro, vad som orsakat vad kan dock vara svår att se. Därför nöjer vi oss med att se på genomförandegrad av åtgärder och de effekter som blivit, utan att nödvändigtvis leta efter direkta samband mellan specifika åtgärder och effekter.

De effekter man i medborgarlöftet 2016/2017 Trygg ungdom önskat se, har visat både positiva och negativa utfall och det övergripande målet om en ökad trygghet för ungdomar i Lund visar detta tydligt. Förändringarna är mycket små men generellt sett över samtliga åldersgrupper i Lunds kommun, så har problemindex ökat under perioden 2016-2018 och index för 2018 är det högsta som hittills noterats. Det innebär att, trots att kommunen är trygg att vistas i, så ser vi en negativ trend i upplevd trygghet generellt. Det ger anledning att arbeta för att hitta rätt åtgärder, särskilt för ungdomar i Lund, så att vi framledes ser en uppåtgående trend i trygghet för dem. Samtidigt ser vi ett ökat förtroende för polisens arbete under perioden vilket ger anledning för polisen att fortsätta arbeta med att stärka sin förmåga i lokalsamhället.

Med detta i åtanke, tillsammans med vetenskapen om att ett medborgarlöfte är en ständigt pågående process som aldrig blir avslutad, finns det goda förhoppningar om att Lunds kommun inom kort blir en plats där ungdomar känner en ännu större trygghet genom bl.a. ett ökat förtroende för polis och andra samhällsaktörer.

Trygghet är ett komplext begrepp och i Lunds kommun arbetar man både utifrån upplevd trygghet och den reella risken att bli utsatt för brott. Genom att arbeta med både subjektiva och konkreta värden täcker man flera aspekter av begreppet trygghet i ett löfte. Det bör dock finnas en avgränsning i vad som avses när man talar om trygghet för ungdomar, där polisen och kommunen jobbar med lite olika perspektiv men som ändå skall föras samman genom samverkansavtal och medborgarlöften.

Denna rapport baseras på kvalitativa och kvantitativa resultat och tar utgångspunkt i det nationella metodstödet för medborgarlöften för att utvärdera utfall av process, aktiviteter och effekt.

Rapporten är indelad i två delar. Inledningsvis beskrivs bakgrund, syfte, metod, utvärderingsfrågor, samverkan och medborgarlöfte. I rapportens andra del finns de resultat som framkommit utifrån intervjuer, observationer, statistik och trygghetsmätning, samt analys och sammanfattning av detta resultat. Rapporten kan läsas i sin helhet, men del II som behandlar resultat och analys, kan också läsas separat.

Del I

1. Bakgrund

Medborgarlöftet i Lunds kommun för 2016/2017 togs fram i samarbete mellan Lokalpolisområde (LPO) Lund, olika förvaltningar inom Lunds kommun samt Räddningstjänsten Syd. Under våren 2016 arbetade polisen i Lund tillsammans och Lunds kommun fram en gemensam lägesbild som utmynnade i ett fokus på ungdomar och deras trygghet. Med detta och medborgardialoger som underlag utarbetades sex fokusområden, varav ungdomar vid ett Ungdomsting själva valde ut tre av dessa som viktigast att fokusera på. De tre fokusområdena var; droger, skadegörelse samt trygghet på särskilda tider och platser¹. Enligt det metodstöd som polisen tagit fram, skall varje medborgarlöfte följas upp och återkopplas genom aktivitets-, resurs-, prestations- och effektuppföljning². Denna utvärderingsrapport är en del av denna återkoppling.

Vid ett samverkansmöte om den gemensamma lägesbilden i april 2018 fattades beslutet att löftet Trygg ungdom skulle ligga kvar även under hela 2018.

2. Syfte

Att ta fram effekter och resultat av arbetet med medborgarlöftet utifrån det nationellt framtagna metodstödet för medborgarlöften samt att klargöra om insatsen har bidragit till önskade resultat.

Rapporten utgörs till största del av en aktivitets- och effektutvärdering och till viss del en processutvärdering.

3. Utvärderingsfrågor

Rapporten skall besvara ett antal kärnfrågor för att få en grund för att bedöma insatsens framgång.

- I vilken utsträckning har man använt sig av det metodstöd som finns?
- Har samtliga uppsatta aktiviteter inom löftet genomförts? Om inte, varför?
- Har antalet upptäckta narkotikabrott ökat?
- Har skadegörelsen minskat?
- Har ungdomarnas trygghetskänsla ökat?

Frågorna är utformade utifrån de effekter man önskade nå i medborgarlöftet samt syftet för rapporten.

4. Metod

Arbetet hos Polismyndigheten har skett i tre parallella spår; utformandet av en utvärderingsrapport för medborgarlöften 2015, en utvärderingsrapport för medborgarlöften 2016/2017 samt en vetenskaplig rapport till Lunds Universitet. Eftersom mycket av den generella kunskap som inhämtats används i samtliga tre rapporter, har arbetet med att dokumentera denna skett parallellt. Likaså har inhämtning av tidigare forskning samt kopplingar till kriminologiska- och samhällsvetenskapliga teorier till den vetenskapliga rapporten skett parallellt med utformandet av utvärderingsrapporterna till Polismyndigheten.

¹ Polismyndigheten (2016). *Medborgarlöften i Lund*

² Polismyndigheten (2015). *Kunskapsbaserat arbete med medborgarlöften i samverkan – Metodstöd*, s. 32

4.1. Generell kunskapsinhämtning

Kunskap om metodstöd, policys, samverkansarbete, medborgarlöften samt tidigare forskning och erfarenhet inom området har inhämtats genom studier av dokument hos Polismyndigheten (www.polisen.se), Brottsförebyggande rådet (www.bra.se) och Sveriges kommuner och landsting (www.skl.se). Även dokumentation kring de lokala medborgarlöftena i Lund har studerats och en del av dessa har erhållits direkt från polisen i Lund via e-post.

För kunskapsinhämtning om samverkansarbetet har också boken *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete* använts i stor utsträckning.

4.2. Statistik och andra mätningar

Statistik för att kunna se konkreta effekter över tid, har inhämtats från polisens system *HOBIT* och *Status*, med hjälp av medarbetare vid polisen i Lund. Mätetal för att se effekter kring subjektiva värden såsom upplevd trygghet och förtroende för polisen har inhämtats från de trygghetsmätningar som gjorts på lokal nivå i Lunds kommun. Genomförandegraden av aktiviteter inom medborgarlöftet har tagits fram genom avstämning av den aktuella aktivitetslistan.

4.3. Samtal och intervjuer

Inhämtning av kunskap kring reella arbetsmetoder, aktiviteter, medarbetar- och medborgardialoger har främst skett genom dialog med representanter från polisen och Lunds kommun. Dialogen har skett både genom informella samtal, deltagande observation samt två strukturerade intervjuer med representanter för huvudaktörerna i Samverkansavtalet; Lunds kommun och LPO Lund.

5. Hur ska rapporten användas?

Rapporten bör användas som ett verktyg för att se om man uppnått de mål och effekter som utformats i medborgarlöftet, och utifrån detta skapa möjlighet att utvärdera och utveckla det egna arbetet inom organisationen och i samverkansarbetet.

För samverkansaktörer och för medborgare i Lund är framförallt del II, Resultat- och Analys, av intresse.

6. Rapportens upplägg

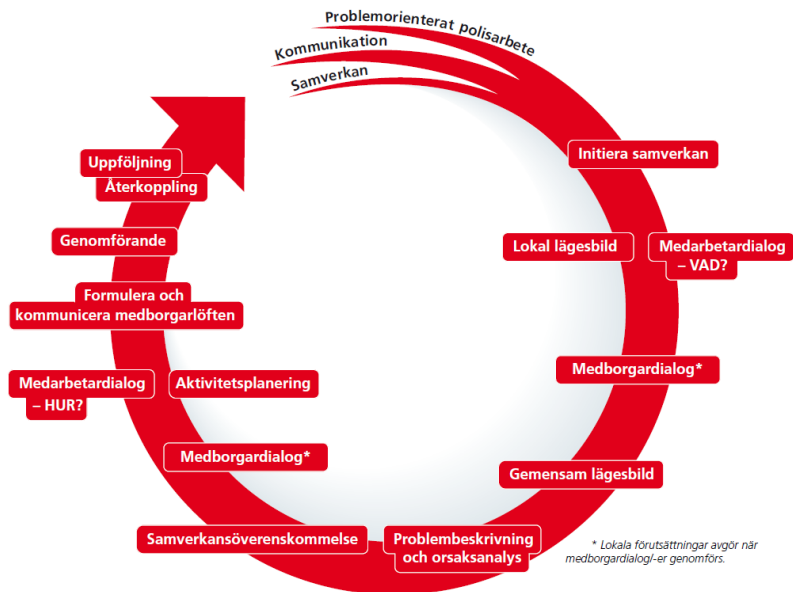
Rapporten utgörs av två delar; del I som är en generell del och består av kapitel 1-9, samt del II som består av resultat-, analys- och diskussionsdel i kapitel 10-15.

Del II inleds med en inledning som gör att denna kan läsas separat.

Rapporten utgår från metodstödet för arbetet med medborgarlöften³ och de delmoment som ligger i fokus för rapporten är Medarbetardialog, Medborgardialog samt Genomförande. Andra delmoment berörs kortfattat.

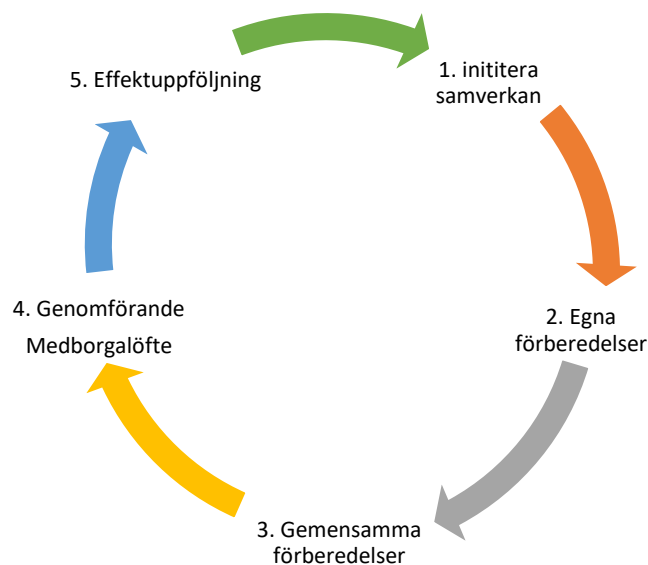
En större utvärdering av metodstödet utförs, på uppdrag av Polismyndigheten, av Brottsförebyggande rådet (Brå) under 2018 och publiceras i december 2018.

³ Polismyndigheten (2015). *Kunskapsbaserat arbete med medborgarlöften i samverkan – Metodstöd*, s. 5

Figur 6.1 Metodstöd för framtagning av medborgarlöften⁴

Processen för medborgarlöften kan kopplas till den samverkansprocess som återfinns i boken *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*⁵, framtagen i samarbete mellan Polismyndigheten, Brå och SKL. Samverkansprocessen innehåller fem steg, i vilka delmomenten i metodstödet återfinns:

Figur 6.2 Stegen i samverkansprocessen

Rapporten utvärderar process, aktivitet och effekt. Dessa redovisas under egna rubriker i Resultat- och Analysdelen.

⁴ Polismyndigheten (2015). *Kunskapsbaserat arbete med medborgarlöften i samverkan – Metodstöd*, s. 5

⁵ Gustafsson, Nilsson & Berg (2016). *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*, s. 8

6.1. Processutvärdering

Används för att undersöka hur en åtgärd genomförs, i detta fall i vilken utsträckning man använt det metodstöd som finns och om detta varit tillräckligt. Denna del av rapporten tar dock endast hänsyn till processen och delar av denna, inte till organisationens förutsättningar och resurser t.ex.

6.2. Aktivitetsutvärdering

Fastställer i vilken utsträckning de aktiviteter som planerats inom löftet har blivit genomförda enligt upprättad aktivitetsplan.

6.3. Effektutvärdering

Bedömer huruvida arbetet nått önskad, oönskad eller ingen effekt och mäts genom statistik och trygghetsmätningar.

7. Medborgarlöften

Det övergripande syftet för medborgarlöften är ett effektivare brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Övergripande för alla medborgarlöften finns ett antal kvalitetskriterier som skall säkerställa god kvalitet i genomförandet. Medborgarlöftet skall:

- I så hög grad som möjligt involvera medborgare
- Utgå från kunskaper framtagna från medarbetar- och medborgardialoger
- Utgå från samverkansöverenskommelse
- Tas fram genom gemensam lägesbild, problembeskrivning, orsaksanalys och aktivitetsplanering
- Kommuniceras utifrån målgruppens behov⁶.

Kvalitetskriterierna kommer att återkopplas till i Resultat- och Analys.

8. Samverkansöverenskommelsen

Samverkansöverenskommelsen är ett verktyg för att skapa struktur och systematik i samverkan mellan polis och kommun. Den bidrar till att ge ett helhetsperspektiv och skapar samsyn på brotts- och otrygghetsproblemen, liksom på arbetsfördelningen mellan aktörerna.

Syftet med samverkansöverenskommelsen är t.ex. att underlätta ett samlat grepp mot brottsligheten, ge det brottsförebyggande samarbetet mål, bidra till en samsyn på de lokala problemen och dess orsaker, skapa dialog om brottsligheten och dess orsaker mellan och inom verksamheterna samt att medverka till att brottsförebyggande åtgärder blir genomförda⁷.

Det övergripande målet för det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet som sker i samverkan mellan Lunds kommun och Lokalpolisen i Lund, är att öka den upplevda tryggheten i Lund och att minska utsattheten för brott⁸.

8.1. Samverkansområden i åtgärdsplanen för 2014-2017

I den nuvarande samverkansöverenskommelsen har man kommit överens om fem prioriterade samverkansområden att arbeta med under perioden, där punkterna 1, 4 och 5 är direkt relevanta för medborgarlöftet Trygg ungdom.

⁶ Polismyndigheten (2015). *Kunskapsbaserat arbete med medborgarlöften i samverkan – Metodstöd*, s.9

⁷ Gustafsson, Nilsson & Berg (2016). *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*, ss. 10-11

⁸ *Samverkansöverenskommelse mellan Lunds kommun och Närpolisområde Lund*, s. 4

1. Trygghetsskapande åtgärder
2. Brott i nära relation
3. Brott mot äldre
4. Satsning på ungdomar
5. Alkohol och andra droger

Samverkansöverenskommelsen omarbetas under 2018 för perioden 2019-2022.

9. Medborgarlöftet 2016/2017 – Trygg Ungdom

9.1. Syfte

Arbetet med medborgarlöften syftar till att bygga förtroende samt engagera och involvera medborgare tillsammans med lokalsamhällets aktörer. Inriktningen för löftet är att Lund skall vara en trygg plats för unga och syftet för medborgarlöftet i Lund är att öka ungdomars trygghet i staden⁹.

9.2. Problem- och Målbild

Via skolmätningar vet man att ungdomar känner sig trygga i sin skolmiljö, men lokala trygghetsmätningar pekar på en generell otrygghet och en ökad tillgänglighet på droger i miljöer där ungdomar rör sig. Verksamheterna inom Lunds kommun, LPO Lund och Räddningstjänst Syd har alla noterat en ökad oro bland ungdomar utanför skoltid.

Inriktningen på löftet är att Lund skall vara en trygg plats för unga och att detta skall åstadkommas genom att öka de ungas insyn och inflytande i respektive verksamhet, minska skadegörelse, öka vuxennärvaron runt ungdomars mötesplatser samt öka antalet upptäckta narkotikabrott¹⁰.

9.3. Effekter

Den övergripande effekt man vill uppnå med medborgarlöftet är att ungdomar i Lund skall känna sig trygga i sin miljö vid olika aktiviteter, i skolan, på fritiden och på nätet¹¹. Effekterna mäts genom brottsstatistik och lokala trygghetsmätningar.

9.4. Planerade aktiviteter

Med den gemensamma lägesbilden och medarbetar- och medborgardialoger som grund arbetade Lunds kommun, Räddningstjänst Syd (RTJ) och LPO Lund fram ett antal aktiviteter som, i syfte att öka ungdomars trygghet, skall genomföras.

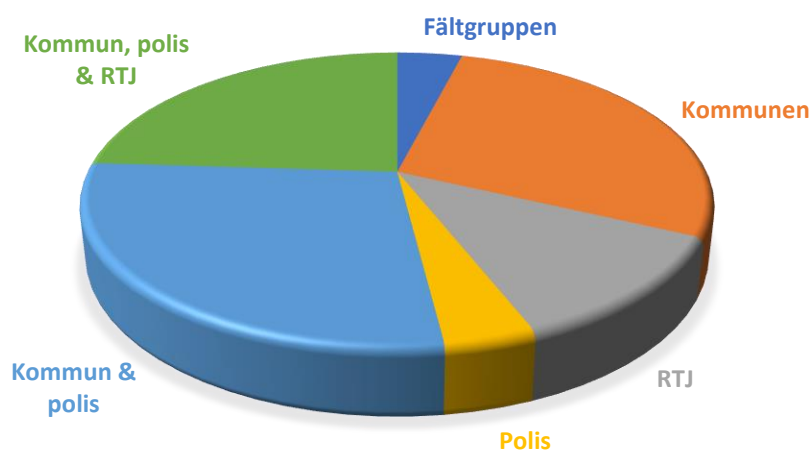
Listan utmynnade i 26 stycken aktiviteter fördelade på aktörerna Lunds kommun, Räddningstjänst Syd och LPO Lund, varav 50% av aktiviteterna (23 st.) skulle genomföras i samverkan mellan dessa. Kommunen står som ägare eller samverkanspartner på majoriteten av aktiviteterna (21 st.). Polisen står som ägare eller samverkanspartner på 14 aktiviteter och Räddningstjänsten som ägare eller samverkanspartner på nio aktiviteter. Aktören "Fältgruppen" ingår i Lunds kommun och står som ägare av en aktivitet.

⁹ Polismyndigheten (2016). *Medborgarlöfte i Lund*

¹⁰ ibid

¹¹ ibid

AKTIVITET PER AKTÖR

Figur 9.1 Fördelning av aktiviteter per aktör

Nr	Målgrupp	Aktivitet	Budskap	Aktör
1	KSAU	Föredragning inför beslut	Detta är medborgarlöftet 2017	Kommun & polis
2	Alla	Publicering av löftet på resp. organisations hemsida		Kommun, polis & RTJ
3	Alla	Info om löftet på resp. organisations facebook-sida		Kommun, polis & RTJ
4	Media	Presskonferens		Kommun, polis & RTJ
5	Ungdomar	Ungdomsdiallog Stadshallen		Kommun
6	Ungdomar	Inflytandecafé Stadshallen		Kommun
7	Ungdomar	Ungdomsdiallog Mejeriet		Kommun
8	Ungdomar	Öka antalet upptäckta narkotikabrott jämfört med motsv. period föregående år, gäller ungdomar under 25 år	Ska ske utifrån gemensamma lägesbilder som skapas genom SNÖ-möten, arbetsgrupp BRÅ	
9	Föräldrar åk 1	Storföreläsning i Stadshallen	Narkotika	Kommun & polis
10	Ungdomar och föräldrar	Informationskväll	Vad finns att erbjuda?	Kommun, polis & RTJ
11	Fältgruppen, kom säk-ansv, universitetet, lundafastigheter, LKF, tillståndsenheten, ANDT-samordnare, polisen	Veckomöte varje måndag hos Polisen	Lägesfölja hot spots, SNÖ-möten	Kommun & polis
12		Händelsebaserad trygghetsvandring	Österskolan	Kommun & polis
13		Händelsebaserad trygghetsvandring	Lövengrenska	Kommun & polis
14	Privata aktörer. Vilka?	Information	Vikten av att ta bort klotter	Kommun & polis
15	Privata aktörer. Vilka?	Folder		Kommun & polis
16		MBU-riktade insatser		RTJ
17		Områdeskontroller runt gymnasier och skolor		RTJ
18	Ungdomar	Kontaktskapande verksamhet	Minska avståndet mellan ungdomar och blåljusmyndigheter	RTJ
19	Ungdomar	Besök mötesplatser		Kommun, polis & RTJ
20		Riktad trygghetsinsats med polisens volontärer		Polis
21	Föreningar. Vilka?	Informationsträff PIL, LIPS		Kommun
22	Föreningar. Vilka?	Medverkan av RTJ, kommun och polis		Kommun
23	Öppna ungdomsverksamheten	Förtydliga den gemensamma värdegrunden		Kommun
24	Trossamfund	Skapa interreligiösa råd		Kommun
25	Ungdomar	Ungdomsdialoger		Fältgruppen
26	Trygghetsvandringar på platser frekventerade av ungdomar	Lövengrenska, Högevallsbadet nästa		Kommun, polis & RTJ

Figur 9.2 Aktivitetslista för medborgarlöfte Trygg ungdom

Aktivitetslistan ligger till grund för den aktivitetsutvärdering som återfinns under kapitel 10.2.

9.5. Tidigare uppföljning

Det har inte tidigare gjorts någon uppföljning av medborgarlöftet Trygg Ungdom.

Del II

Inledning

Medborgarlöftet 2016/2017 i Lunds kommun, bygger på en samverkansöverenskommelse mellan LPO Lund och Lunds kommun. Inriktningen för löftet är att Lund skall vara en trygg plats för unga och syftet för medborgarlöftet i Lund är att öka ungdomars trygghet i staden.

Effekter och resultat mäts via brottsstatistik och den lokala trygghetsmätningen samt via genomförandegrad av aktiviteter enligt den aktivitetslista som finns framtagen för löftet.

Utvärderingsrapporten, i vilken denna resultat- och analysdel ingår, har tre olika utgångspunkter; process, aktiviteter och effekt. Dessa redovisas under egna huvudrubriker.

Resultatet redovisar de reella resultat och effekter som kan utläsas via statistik och trygghetsmätningar, redogör för resultat av de intervjuer som genomförts samt i vilken grad aktiviteter genomförts.

Analysen ger en sammanfattande bild baserad på resultatet, samt en utveckling och diskussion kring detta.

10. Resultat

Resultatet utgår från de utvärderingsfrågor som ställs i denna rapport. Frågorna ställs för att kunna bedöma insatsens framgång:

- I vilken utsträckning har man använt sig av det metodstöd som finns?
- Har samtliga uppsatta aktiviteter inom löftet genomförts? Om inte, varför?
- Har antalet upptäckta narkotikabrott ökat?
- Har skadegörelsen minskat?
- Har ungdomarnas trygghetskänsla ökat?

10.1. Process

Frågeställning att besvara:

- I vilken utsträckning har man använt sig av det metodstöd som finns?

Man har från polisens sida använt sig av det nationella metodstödet vid arbetet med medborgarlöfterna. Särskilt fokus låg på den lokala lägesbilden samt den gemensamma lägesbilden med kommunen. I den gemensamma lägesbilden hittade polis och kommun ett antal fokusområden som man gick vidare med i det fortsatta arbetet med medborgar- och medarbetardialoger. Att hitta fokusområden innan man gick ut i dialog med medborgarna var en nödvändighet, eftersom dialogerna annars blivit alltför omfattande.

Från kommunens sida har man följt polisens arbetsmetod men framförallt har man möjliggjort en dialog med ungdomar på olika sätt. Man har tagit del av metodstödet men inte aktivt använt det som grund för det egna arbetet.

Även om polisen använt metodstödet som grund, har man inte nödvändigtvis genomfört delmomenten enligt den ordning som anges däri utan man har genomfört momenten när det varit

aktuellt. Dock anges det i metodstödet att delmomenten inte måste utföras i en viss ordning, däremot finns det krav på att vissa moment *skall* genomföras för att nå kvalitetskriterierna för metoden, ett sådant moment är t.ex. medborgardialoger.

Polisen poängterar att processen med medborgarlöften måste utvecklas hela tiden, eftersom detta är ett relativt nytt arbetssätt.

10.1.1. Medarbetardialoger

Medarbetardialoger genomförs, enligt metodstödet, vid minst två tillfällen där den första dialogen fokuserar på den lokala lägesbilden och den andra på aktivitetsplanering.

Verksamhetens kunskap om den lokala situationen samlas och dokumenteras i en lokal lägesbild. Lägesbilden kan visa vilka problem som är vanligast, hur stor risken för utsatthet är eller hur utvecklingen ser ut över tid¹².

2016 samlade polisen områdespoliserna i LPO Lund för en inventering av problemområden i Lunds kommun, relaterade till ungdomar. Den lokala lägesbilden utmynnade i en lista med 30 punkter där adresser, platsbeskrivningar, problembeskrivning, goda exempel, tider samt uppgiftslämnare listades. Kartläggningen gjordes främst via medarbetarnas lokalkännedom, men kan också kompletteras med t.ex. statistik över anmälda brott, skadegörelse och händelserapporter. Att det var områdespoliserna som främst skulle vara delaktiga i det aktiva arbetet med medborgarlöftet var naturligt, eftersom de besitter en mycket god kännedom kring lokalområdet och de problemställningar som finns där.

Lunds kommun gjorde själva ingen lägesbild för medborgarlöftet utifrån metodstödet, utan använde polisens lägesrapport som underlag tillsammans med medborgardialogen med ungdomarna. Representant från Lunds kommun menar att medborgarlöftet är polisens löfte till unga, inte kommunens löfte, och att man inom kommunen arbetar enligt det ungdomspolitiska program som är antaget av kommunfullmäktige. Processen för att ta fram det ungdomspolitiska programmet liknar i mångt och mycket processen för att ta fram medborgarlöften, liksom arbetssättet i genomförandet med betoning på samverkan med andra aktörer och medborgardialog. Målgruppen för programmet är densamma som för medborgarlöftet 2016/2017: unga personer i Lunds kommun, i åldrarna 12-25 år.

Tillsammans arbetade polisen och kommunen fram en gemensam lägesbild som utmynnade i sex fokusområden, och utifrån medborgardialog på ett Ungdomsting i maj 2016 reviderades detta till tre fokusområden som ungdomarna själv valde.

Utifrån ovanstående lägesbilder och dialoger arbetade polisen, kommunen och räddningstjänsten gemensamt fram en aktivitetslista för medborgarlöftet och i och med detta har man genom medarbetardialoger beskrivit problemen och dess konsekvenser, gjort en orsaksanalys och satt upp aktiviteter för att minska eller ta bort dem.

Löpande hålls SNÖ-möten (Samverkan inom Narkotika och "Örat mot marken") varje vecka i polishuset i Lund, där samverkansaktörer delger varandra den aktuella lägesbilden och planerar eventuella åtgärder utifrån detta. Aktörer som deltar är polisen, väktarbolag, fastighetsbolag, Lunds universitet, olika förvaltningar inom Lunds kommun samt räddningstjänst. De veckovisa mötena är ett viktigt inslag i det brottsförebyggande arbetet.

¹² Gustafsson, Nilsson & Berg (2016). *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*, s.37

Polisens ungdomsutredare har också månadsvisa avstämningar med kommunens fältgrupp för att få en gemensam lägesbild över problematik kring ungdomar och miljöer de vistas i.

Polisens medarbetare hålls uppdaterade om framdriften med medborgarlöftet genom återrapportering till gruppcheferna på polisens ledningsmöten, gruppcheferna tar sedan i sin tur informationen vidare till sina respektive grupper. Man har även den aktuella aktivitetslistan och status på denna, rullande på bildskärmar i polishuset för alla anställda att läsa.

Information kring medborgarlöftet finns även i polisens nationella system PUM-A och på intranätet *Intrapolis*.

10.1.2. Medborgardialoger

Medborgardialoger är ett sätt för den valda målgruppen att påverka och bli delaktiga i kommunens och polisens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete¹³. En del i medborgarlöftet var att främja ungas insyn och inflytande, för vilket olika ungdomsforum spelar en viktig roll.

Lunds kommun har varit den aktör som främst möjliggjort medborgardialog med ungdomar genom att anordna t.ex. Ungdomsting, Elevrådsdagar och Inflytandecafé. Genom sin kontakt med unga i kommunen och sitt förebyggande arbete med dem, har kommunen gett tips och stöd till övriga samverkansaktörer kring genomförande av dialogen. Under en termin genomför kommunen vanligtvis fyra olika inflytandeforum, där t.ex. polis och räddningstjänst ges möjlighet att delta aktivt eller enbart genom närvaro.

Polisens närvaro på dessa forum är, enligt kommunen, alltid populär hos ungdomarna och det avdramatiserar också polisyrket och gör det lättare för många ungdomar att möta poliser efter att de först mött dem på något av forumen. Detta i sin tur bidrar till att göra ungdomarna lite tryggare. Vid några tillfällen har polisen enbart varit närvarande för att svara på frågor och prata, andra gånger har polisen haft en egen aktivitet på agendan. Under 2017 närvarade polisen vid flertalet av dessa ungdomsforum, medan resursbrist gjort att man under 2018 inte kunnat delta i samma utsträckning.

Det ungdomsting som hölls i maj 2016 var den medborgardialog som utmynnade i de tre fokusområdena för medborgarlöftet Trygg ungdom.

Andra former av medborgardialoger finns inkluderade i den framtagna aktivitetslistan, såsom t.ex. trygghetsvandringar på utsatta platser. Trygghetsvandringar har genomförts på Österskolan och i Lövengrenska parken, där polis, kommun, grannar, skola och räddningstjänst deltagit. Under december 2018 genomfördes en trygghetsvandring på Klostergården, där polis, räddningstjänst, kommun, väktarbolag, fastighetsförvaltare, politiker, skola och medborgare deltog. Viktigt vid trygghetsvandringar är att representanter för medborgarna som bor i eller ofta rör sig i området deltar, dels för att bidra med sin kunskap om området men också för att stärka lokalsamhällets engagemang och delaktighet.

Medborgardialog innefattar också den dialog den som sker i vardagen mellan representanter från polis, kommun eller räddningstjänst och ungdomar. Kultur- och fritidsförvaltningen på Lunds kommun arbetar dagligen med ungdomar på olika sätt, dels genom t.ex. ovan nämnda forum där ungdomar och samverkansaktörer möts och framförallt genom fältgruppens dagliga arbete. Fältgruppen arbetar måndag-lördag, dag- och kvällstid med uppsökande verksamhet både på skolor, fritidsgårdar och i utomhusmiljöer där ungdomar rör sig. De tillhandahåller även en chatt dit ungdomar anonymt kan vända sig med frågor och samtal samt anordnar aktiviteter av olika slag.

¹³ Gustafsson, Nilsson & Berg (2016). *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*, s. 15

Även polisen arbetar, via områdespoliserna, med uppsökande verksamhet och har valt att fokusera på de områden i centrala Lund där fritidsgårdar finns; Klostergården, Linero, Norra Fälåden och Centrum. Man har en polis per område som har nära kontakt med fritidsgården i området, både via telefon och besök, vilket lett till att man skapat en relation och att man håller varandra kontinuerligt uppdaterade om lägesbilden. LPO Lund har fyra team som arbetar med uppsökande verksamhet mot ungdomar och utöver gruppen som arbetar uppsökande mot fritidsgårdar, har man t.ex. en grupp som arbetar förebyggande mot narkotika i linje med medborgarlöftet.

10.1.3. Genomförande

Polisen menar att aktiviteterna som sattes upp för medborgarlöftet är mer eller mindre "enkla" att genomföra. Aktiviteter som berör den dagliga verksamheten är lättare att genomföra och följa upp än engångsaktiviteter som t.ex. framtagningen av folder om klotter och skadegörelse, som är svårare att få till.

Det har funnits hinder i form av resursbrist hos flera aktörer, framförallt gällande projektet MBU (Människan Bakom Uniformen), och samma resursbrist gör att områdespoliserna tidvis prioriterats till andra uppgifter och därför inte kunnat närvara på de platser där ungdomar rör sig i samma utsträckning som önskat. Polisen anger också bristen på tid som en faktor som kan hindra att aktiviteter blir genomförda men betonar att på sikt kommer samtliga aktiviteter i löftet att genomföras.

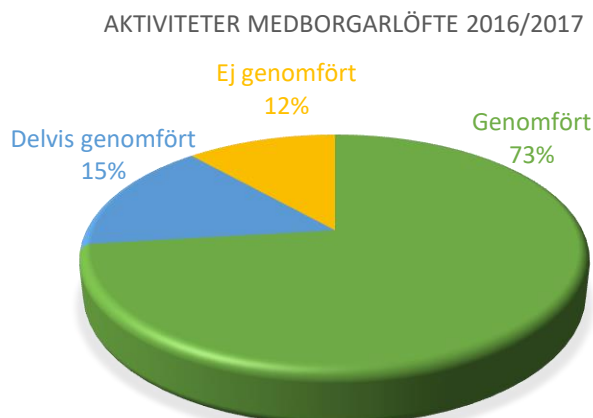
Polisen menar också att det är viktigt att man sätter rimliga mål som är möjliga att uppnå, både vad gäller aktiviteter och löftet i stort. På samma gång betonas att målen måste sättas så att organisationen utmanas och därmed också utvecklas, som exempel är fokus på narkotika runt ungdomar högt prioriterat hos polisen och där man under 2018 tillsatt den särskilda narkotikagrupp som arbetar uppsökande mot ungdomar.

10.2. Aktiviteter

Frågeställning att besvara:

- Har samtliga uppsatta aktiviteter genomförts? Om inte, varför?

Utifrån framtagen aktivitetslista har 73% (19 st) av aktiviteterna genomförts, 15% (4 st) är delvis genomförda och 12% (3 st) är ej genomförda.

Figur 10.1 Status på aktiviteter per 2018-11-27

10.2.1. Genomförda aktiviteter

1	KSAU	Föredragning inför beslut	Detta är medborgarlöftet 2017	Kommun & polis	Genomfört
2	Alla	Publicering av löftet på resp. organisations hemsida		Kommun, polis & RTJ	Genomfört
3	Alla	Info om löftet på resp. organisations facebook-sida		Kommun, polis & RTJ	Genomfört
4	Media	Presskonferens		Kommun, polis & RTJ	Genomfört
5	Ungdomar	Ungdomsdiallog Stadshallen		Kommun	Genomfört
6	Ungdomar	Inflytandecafé Stadshallen		Kommun	Genomfört
7	Ungdomar	Ungdomsdiallog Mejeriet		Kommun	Genomfört
8	Ungdomar	Öka antalet upptäckta narkotikabrott jämfört med motsv. period föregående år.	Ska ske utifrån gemensamma lägesbilder som skapas genom		Genomfört
9	Föräldrar åk 1	Storföreläsning i Stadshallen	Narkotika	Kommun & polis	Genomfört
10	Ungdomar och föräldrar	Informationskväll	Vad finns att erbjuda?	Kommun, polis & RTJ	Genomfört
11	Fältgruppen, kom säk-ansv, universitetet, lundafastigheter, LKF, tillståndsenheten, ANDT-samordnare, polisen	Veckomöte varje måndag hos Polisen	Lägesfölja hot spots, SNÖ-möten	Kommun & polis	Genomfört
12		Händelsebaserad trygghetsvandring	Österskolan	Kommun & polis	Genomfört
13		Händelsebaserad trygghetsvandring	Löwengrenska	Kommun & polis	Genomfört
17		Områdeskontroller runt gymnasier och skolor		RTJ	Genomfört
18	Ungdomar	Kontaktskapande verksamhet	Minska avståndet mellan ungdomar och blåljusmyndigheter	RTJ	Genomfört
19	Ungdomar	Besök mötesplatser		Kommun, polis & RTJ	Genomfört
24	Trossamfund	Skapa interreligiösa råd		Kommun	Genomfört
25	Ungdomar	Ungdomsdialloger		Fältgruppen	Genomfört
26	Trygghetsvandringar på platser frekventerade av ungdomar	Löwengrenska, Högevallsbadet nästa		Kommun, polis & RTJ	Genomfört

Genomförda aktiviteter innebär inte nödvändigtvis enstaka insatser utan avser även löpande sådana, såsom t.ex. SNÖ-möten (Samverkan inom Narkotika och "Örat mot marken"), kontaktskapande verksamhet samt besök på mötesplatser, som är ständigt pågående.

Avseende punkten 26 så har trygghetsvandring genomförts i Löwengrenska trädgården, dock ej på Högevallsbadet. En trygghetsvandring har istället genomförts på Klostergården under december 2018, eftersom detta är ett extra utsatt område.

Trygghetsvandringar syftar till att utvärdera situationella åtgärder för att förhindra brottliga aktiviteter enligt teorin om Broken windows, som innebär att oövervakad egendom blir lovligt byte för vandalism och signalerar att ingen bryr sig.

10.2.2. Ej genomförda aktiviteter

14	Privata aktörer. Vilka?	Information	Vikten av att ta bort klotter	Kommun & polis	Ej genomfört
----	-------------------------	-------------	-------------------------------	----------------	--------------

15	Privata aktörer. Vilka?	Folder	Vikten av att ta bort klotter	Kommun & polis	Ej genomfört
----	-------------------------	--------	-------------------------------	----------------	--------------

Orsak: Man har nått kommunala fastighetsbolag som har som mål att avlägsna klotter inom 24 timmar från anmälan/upptäckt. Man har dock inte hittat former för att nå privata fastighetsbolag, undantaget för Jernhusen. Gäller både information och framtagande av folder.

20		Riktad trygghetsinsats med polisens volontärer		Polis	Ej genomfört
----	--	--	--	-------	--------------

Orsak: De brottsförebyggande resurser som krävs för denna insats, har tidigare saknats och saknas fortfarande hos polisen.

10.2.3. Delvis genomförda aktiviteter

16		MBU-riktade insatser		RTJ	Delvis genomfört
----	--	----------------------	--	-----	------------------

Orsak: Räddningstjänst Syd har en person färdigutbildad för MBU (Människan Bakom Uniformen) plus ytterligare två personer i förbundet, Fältgruppen har varit i kontakt med och besökt Helsingborgs Stad som använder MBU sedan 2013 och ett inledande möte kring en uppstart av MBU i Lunds kommun under våren 2019 ägde rum under november 2018. Tidigare har resurser saknats för en projektstart och drift av MBU.

MBU har som syfte att skapa relationer mellan grupper, t.ex. ungdomar och blåljuspersonal och där ungdomarna deltar i en utbildning och där de som sedan vill fortsätta inom verksamheten ges möjlighet att bli ambassadörer för MBU-verksamheten. Många ambassadörer känner att de genom sitt ambassadörskap fått möjligheter de inte tror varit möjliga utan MBU¹⁴.

21	Föreningar. Vilka?	Informationsträff PIL, LIPS		Kommun	Delvis genomfört
----	--------------------	-----------------------------	--	--------	------------------

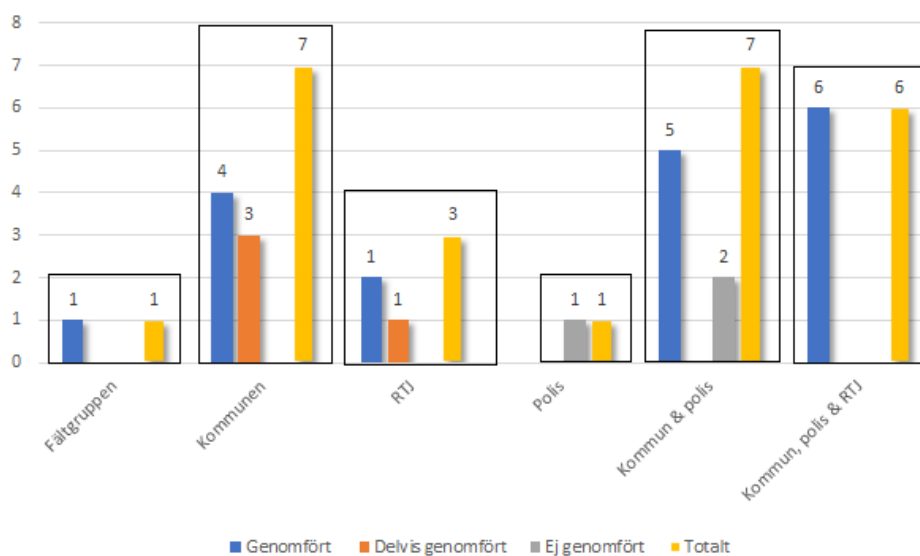
22	Föreningar. Vilka?	Medverkan av RTJ, kommun och polis		Kommun	Delvis genomfört
----	--------------------	------------------------------------	--	--------	------------------

Orsak: Man har haft en aktivitet tillsammans med föreningen LUGI, men inte lyckats nå paraplyorganisationerna med information.

23	Öppna ungdomsverksamheten	Förtydliga den gemensamma värdegrunden		Kommun	Delvis genomfört
----	---------------------------	--	--	--------	------------------

Orsak: Punkten avser Lunds fritidsgårdar. Man har inte under ordnade former lyckats förtydliga den gemensamma värdegrunden, men den diskuteras löpande i möten ute på fritidsgårdarna. Frågan tas också upp på Ungdomstingen.

AKTIVITETSSTATUS PER AKTÖR

Figur 10.2 Aktivitetsstatus enligt aktivitetslista, per aktör, per 2018-11-27

¹⁴ Göteborgs Stad (u.å). *Människan bakom uniformen – ambassadörerna*, s. 4, 6

10.2.4. Sociala medier

I aktivitetslistan, under punkten tre, anges att information om medborgarlöftet skall publiceras på respektive aktörs Facebooksida. I medborgarlöftet anges också att samtliga inlägg som görs för att informera föräldrar om sådant som rör ungdomarnas trygghet, skall märkas med #tryggungdomilund.

Ovanstående hashtag förekommer en gång under perioden 2016-01 – 2018-10 och är publicerat av Lunds kommun. Under samma period har polisen i Lund publicerat åtta inlägg relaterade till medborgarlöftet eller aktivitet inom detta och Räddningstjänsten Syd har publicerat tre inlägg.

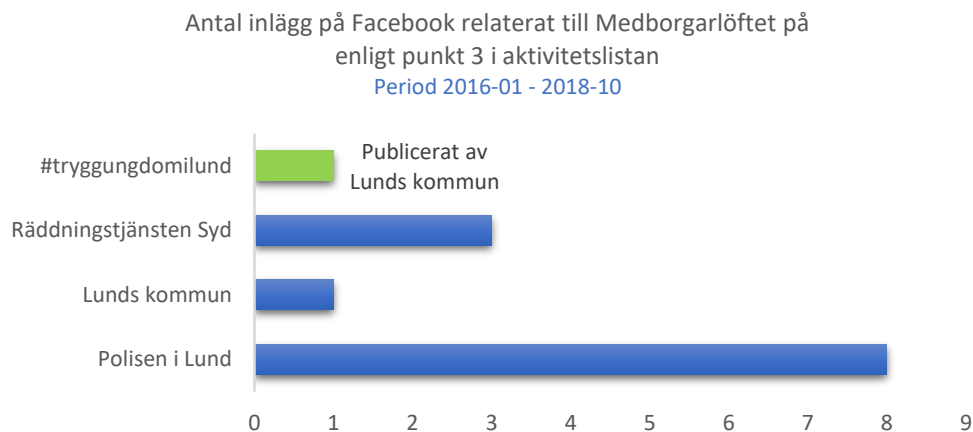

Fig. 10.3 Inlägg på Facebook i relation till medborgarlöftet

10.3. Effekter

Frågeställningar att besvara:

- Har antalet upptäckta narkotikabrott ökat?
- Har skadegörelsen minskat?
- Har trygghetskänslan för ungdomarna ökat?

Mätning av effekter av genomförda aktiviteter görs genom statistik och lokala trygghetsmätningar. Statistik har inhämtats från polisens statistiksystem *HOBIT* och *Status* och den lokala trygghetsmätningen är sammanställd av Polismyndigheten och kräver inloggning.

Den övergripande effekten som eftersöks i medborgarlöftet är att ungdomar i Lund skall känna sig trygga i sin miljö vid olika aktiviteter, i skolan, på fritiden och på nätet.

I medborgarlöftet har man redogjort för vilken statistik och mätning man behöver för att se eventuella resultat, utöver att mäta aktiviteternas genomförandegrad. Man kom fram till att brottsstatistik över skadegörelse och upptäckta narkotikabrott tillsammans med den lokala trygghetsmätningen, skulle kunna visa på eventuella relevanta effekter.

10.3.1. Antal upptäckta narkotikabrott

Målet i medborgarlöftet var att minska mörkertalet genom att öka antalet upptäckta narkotikabrott. Detta mäts i antal anmälningar för narkotikabrott i LPO Lund.

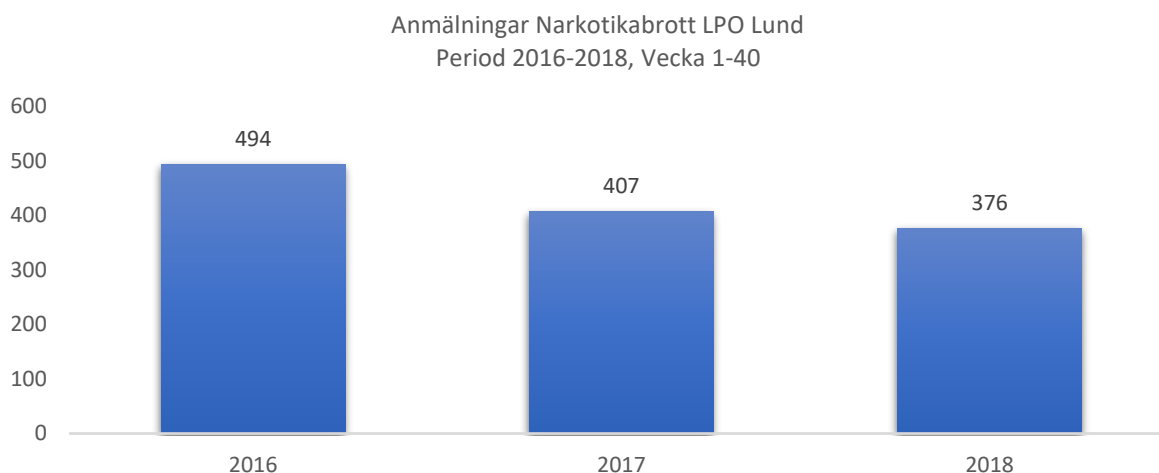

Fig. 10.4 Anmälningar narkotikabrott

Över hela LPO Lund har antalet anmälda narkotikabrott minskat under perioden 2016-2018.

10.3.2. Skadegörelse

Målet för medborgarlöftet var minskad skadegörelse jämfört med 2016. Detta mäts i antal anmälningar angående skadegörelse i LPO Lund.

Fig. 10.5 Anmälningar skadegörelse

Statistiken visar att antalet anmälningar av skadegörelse ökade mellan år 2016 och 2017, för att minska något under 2018. I jämförelse med år 2016 har antalet anmälningar av skadegörelse ökat. Brottsstypen skadegörelse inkluderar klotter och annan typ av skadegörelse enligt BrB 12 kap, 1§.

10.3.3. Trygghet och förtroende

Målet i medborgarlöftet var ökad trygghet genom ökad vuxennärvaro samt ökad trygghet i den fysiska miljön runt ungdomarnas mötesplatser. Detta mäts genom den lokala trygghetsmätningen. Eftersom medborgarlöftet avser ungdomar och unga vuxna upp till 25 års ålder, har index för ålder - 19 år samt 20-29 år inkluderats resultatet.

Problemnivån mäts i skalan 0-6, där 0=Närmast obefintligt problem och 6=Alarmerande påtagligt problem.

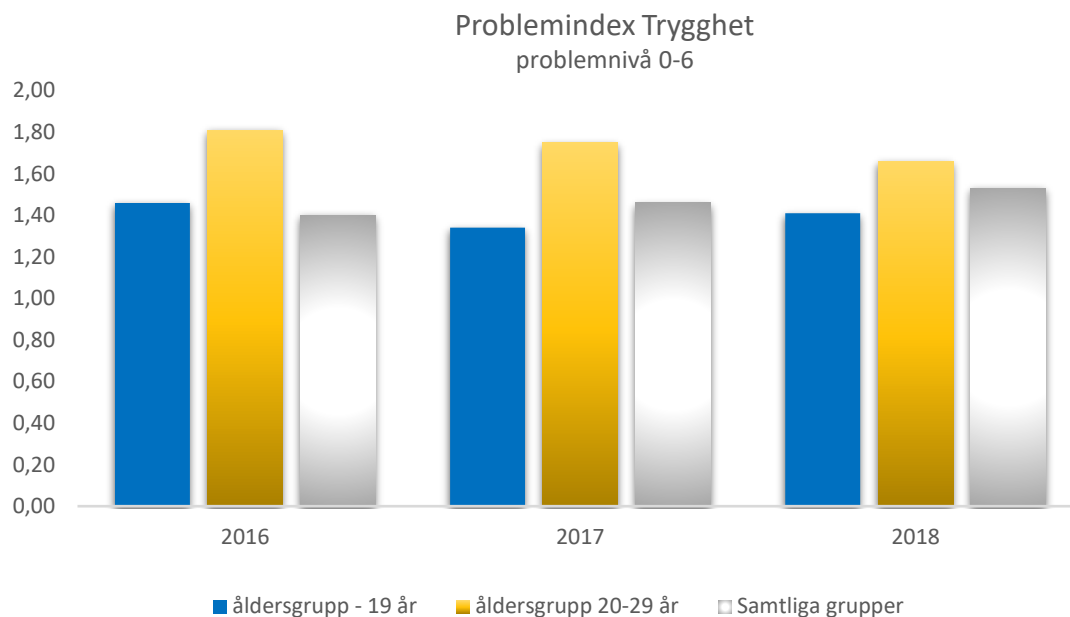

Fig. 10.6 Problemindex Trygghet LPO Lund

Det framgår av trygghetsmätningarna att trygghetskänslan, inom åldersgrupperna, i Lund är relativt konstant över perioden och att åldersgruppen 20-29 år är de som känner sig mest otrygga. Den enda åldersgrupp som har ett högre problemindex under 2018 är åldersgruppen 30-49 år (1,75).

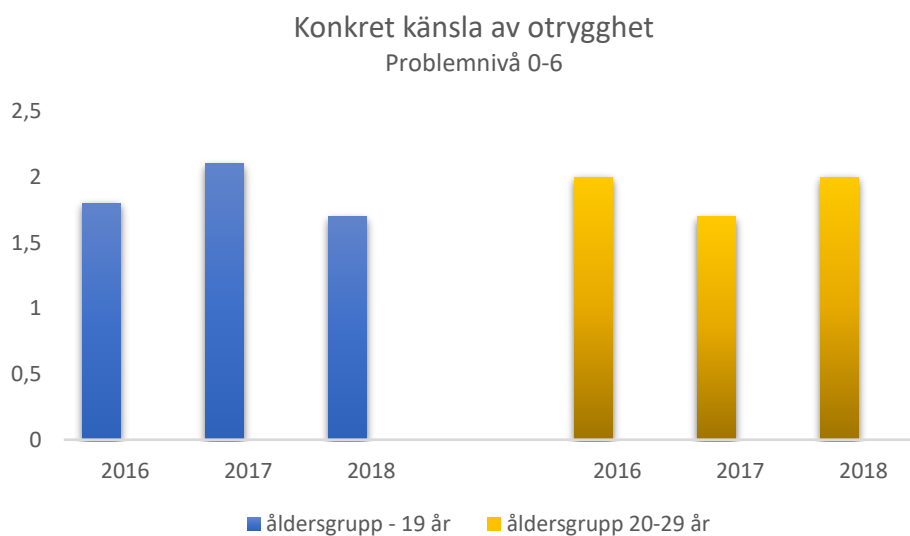

Fig. 10.7 Konkret känsla av otrygghet LPO Lund

Trygghetsmätningen visar att den konkreta känslan av otrygghet i åldersgruppen – 19 år ökade mellan 2016 och 2017, för att återigen sjunka under 2018. För åldersgruppen 20-29 år minskade känslan av otrygghet mellan 2016 och 2017 för att återigen öka under 2018.

Under 2016 kände sig båda åldersgrupperna som mest otrygga, när de åkte buss eller tåg, och under 2017 och 2018 kände sig ungdomar i åldern – 19 år som mest otrygga ute ensamma sena kvällar. För åldersgruppen 20-29 år upplevdes ingen särskild tid eller plats som mer otrygg under 2017 och 2018.

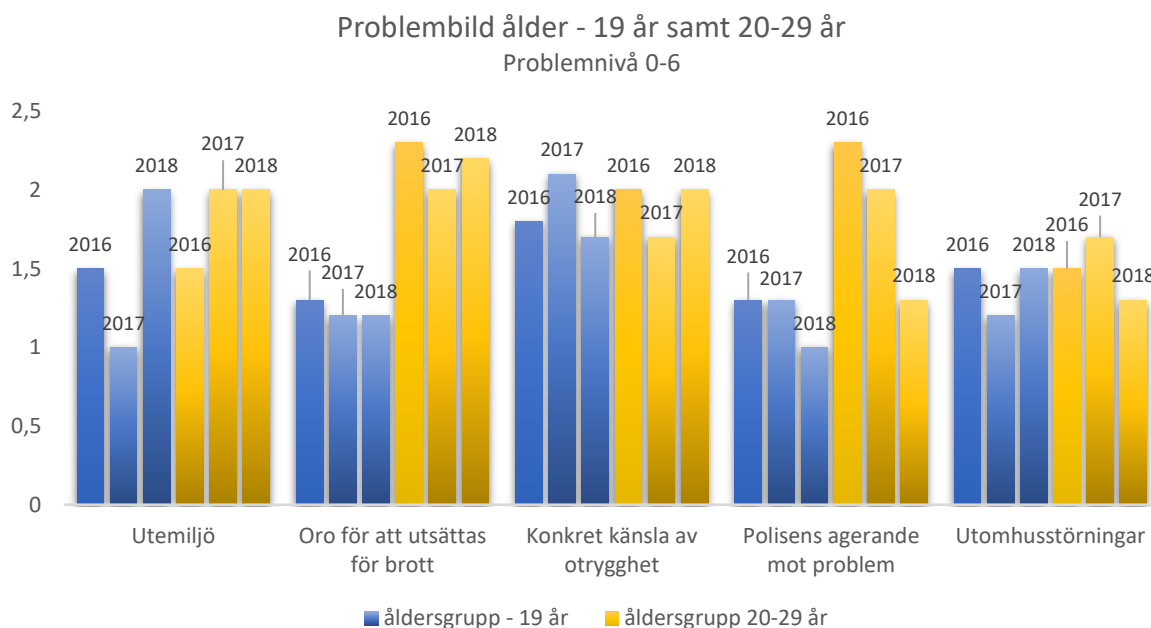

Fig. 10.8 Problembild ungdomar LPO Lund

I medborgarlöftet lyfter man fram flertalet faktorer att mäta upplevd trygghet på, såsom t.ex. trygghet i den fysiska miljön runt ungdomars mötesplatser. Men också oro för att utsättas för brott och förtroende för polisen är av betydelse för den konkreta känslan av otrygghet.

Index för problemställningen Polisens agerande mot problem, utläses som index för kritik mot polisens arbete, d.v.s. ju lägre värde desto bättre.

Mätningen visar att oron att utsättas för brott generellt är högre i åldersgruppen 20-29 år än i åldersgruppen – 19 år, medan den konkreta känslan av otrygghet är relativt lika i båda åldersgrupperna. Utomhusstörningar, såsom folk som bråkar och slåss, ungdomsgång som stör ordningen, kvinnor som antastas och trafikregler som ej hålls, har varit relativt konstant för båda åldersgrupperna under perioden men en minskning för problemet med utomhusstörningar i åldersgruppen – 19 år syns under 2017 och för åldersgrupp 20-29 år minskar den under 2018.

Förtroendet för polisen mäts i Polisens agerande mot problem och visar indexvärdet på kritik mot polisens arbete. Åldersgruppen 20-29 år generellt sett har ett lägre förtroende för polisen, än åldersgruppen - 19 år. Mellan 2017 och 2018 sker dock en avsevärd ökning av förtroendet i den äldre åldersgruppen, och en mindre ökning i den yngre åldersgruppen.

Intressant i förhållande till upplevd trygghet, är också att se på den faktiska utsattheten för brott under perioden och där vi kan se att den äldre åldersgruppen i högre grad varit utsatt för brott under 2016 och 2017, medan båda åldersgrupperna varit utsatta i samma utsträckning under 2018. Mellan 2017 och 2018 minskade index för utsatthet för brott i åldersgruppen 20-29 år, samtidigt som den ökade i åldersgruppen – 19 år.

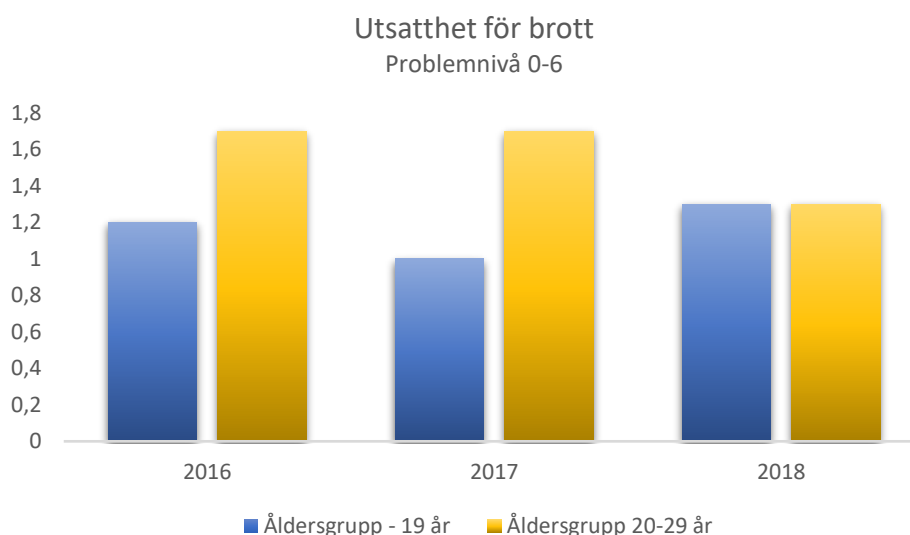

Fig. 10.11 Reell utsatthet för brott LPO Lund

I medborglöftet lyfter man också fram skadegörelse som en del av den fysiska miljön som kan ha en betydande roll för känslan av trygghet. Problemindexet Utomhusmiljö inkluderar skadegörelse och nedskräpning och visar en markant ökning i åldersgruppen - 19 år under 2018, jämfört med en minskning under 2017.

Målet var att minska skadegörelsen genom ett antal åtgärder. Antalet anmälningar av skadegörelse ökade markant mellan 2016 och 2017 men sjönk något under 2018 (se fig. 10.5).

Enligt trygghetsmätningen sjönk problematiken kring skadegörelse för åldersgruppen – 19 år mellan 2016 och 2017, men ökade till samma nivå igen under 2018. För åldersgruppen 20-29 år ligger nivån kring problematik med skadegörelse oförändrad under perioden.

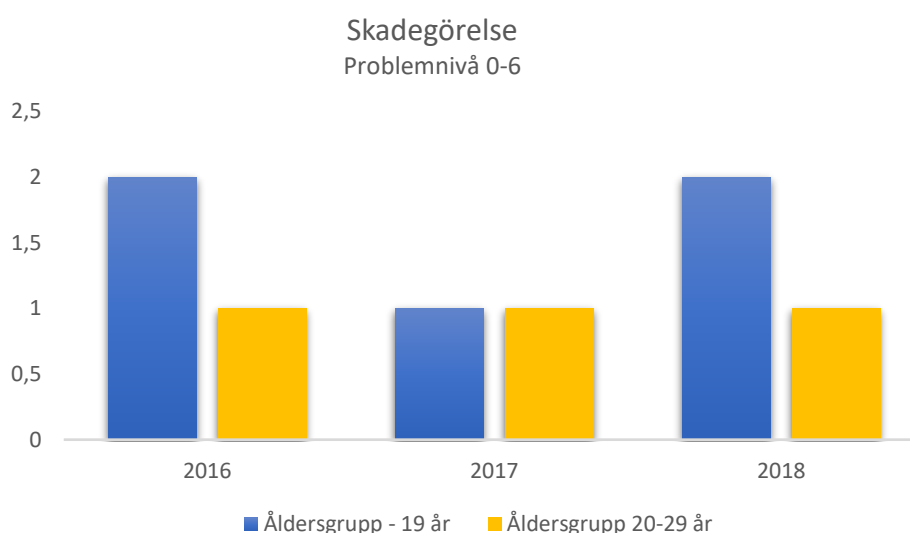

Fig. 10.12 Skadegörelse LPO Lund

10.3.3.1 Ytterligare aspekter på trygghetsarbete

Kultur- och Fritidsförvaltningen i Lunds kommun arbetar på flera sätt med ungdomars trygghet, både upplevd och faktisk. Flera gånger per år anordnas ungdomsforum av olika slag, där man bland annat

talat om trygghet och otrygghet, men man arbetar också på andra håll med fler aspekter av trygghet. I samarbete med Rädda barnen har man sammanställt en rapport kring barns och ungdomars psykiska ohälsa i Lunds kommun. I rapporten skriver man bl.a. att

”...vuxenvärlden gradvis skapat ett system med styrande strukturer som i alltför hög utsträckning tagit ifrån barn och ungdomar deras känsla av egenmakt och livsglädje, vilket i sin tur gjort att en ökande andel av barn och unga upplever psykisk ohälsa...”¹⁵.

I rapporten skriver man också att orsakerna till psykisk ohälsa är komplex och man framhåller skolans funktion tillsammans med socio-ekonomisk utsatthet samt användningen av sociala medier som viktiga faktorer¹⁶. Just skolans roll kan vara avgörande för ungdomars trygghet och i Regeringens skrivelse *Tillsammans mot brott - ett nationellt brottsförebyggande program* skriver man att en trygg skolgång och att gå ut skolan med goda kunskaper kan minska risken för kriminalitet och utanförskap¹⁷.

Lunds kommun arbetar strategiskt med ungdomar enligt det ungdomspolitiska programmet och de vägledande principer som utgör den strategiska inriktningen handlar i mångt och mycket om att stärka ungdomarna på olika sätt. Principerna är:

- *Ett egenvärde och flera mervärden* – ett egenvärde i att kunna uttrycka och utveckla det som väcker lust och intresse skapar mervärden på flera sätt
- *En kunskapsbaserad ungdomspolitik* – beslut som rör ungdomar ska baseras på kunskap om och av ungdomar
- *Ur ungdomars perspektiv* – ungdomar skall betraktas som ansvarsfulla och aktiva aktörer med rätt att komma till tals i planering, genomförande och insatser som berör dem¹⁸

Principerna avspeglas i medborgarlöftet där man också talar om inkluderande, inflytande och beslut baserat på ungdomarnas egen kunskap samt möjlighet att kunna uttrycka sig.

Liksom i medborgarlöftet sätts handlingsplaner upp inom det ungdomspolitiska programmet, som sedan följs upp efter viss tid.

11. Tidigare forskning

Eftersom den svenska versionen av medborgarlöften är en relativt ny arbetsmodell, införd först 2015, finns ingen forskning om vilken effekt just den modellen kan komma att ha i svenska sammanhang. Det finns däremot forskning kring modellens olika delar, som kan ge värdefulla insikter och kunskap om arbetet.

I internationell forskningslitteratur om medarbetar- och medborgardialog hänvisas ofta till Community Policing och Community engagement, som har gemensamt att de bygger på aktiviteter som syftar till att göra polisen mer synlig, känd och tillgänglig för medborgare i ett närområde och där dialog och vardagliga möten mellan medborgare och poliser är en viktig byggsten.

Generellt sett är det svårt att göra effektutvärderingar av den typ av breda insatser som ett medborgarlöfte innebär, eftersom man inte med säkerhet vet vilken av aktiviteterna som gett resultat men det finns utvärderingar gjorda kring t.ex. Community policing som kan bidra med

¹⁵ Rädda barnen (2018). *Barns och ungdomars psykiska ohälsa i Lund*, s. 6

¹⁶ *ibid*, s. 9

¹⁷ Regeringen (2017). *Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program*, s. 21

¹⁸ Lunds kommun (2018). *Ungdomspolitiskt program för Lunds kommun*, s. 6

kunskap¹⁹. Vidare forskning kring den svenska modellen och dess effekter behöver göras för att utvärdera och vidareutveckla denna.

12. Analys och diskussion

Analysen grundar sig i det resultat som framkommit genom intervjuer och dialog, statistik, aktivitetslistor samt trygghetsmätning. Genom att utifrån resultatet besvara de utvärderingsfrågor som ställs i rapporten, avgörs framgången för insatsen med medborgarlöftet 2016/2017.

Att visa på effekter av brottsförebyggande arbete är också av vikt för att politiskt kunna motivera genomförande av olika åtgärder²⁰ framledes.

Analysdelen följer samma upplägg som resultatdelen, d.v.s. genom huvudrubrikerna process, effekt och aktivitet och tar även inledningsvis upp en diskussion kring begreppet trygghet.

12.1. Trygghetsbegreppet

Eftersom medborgarlöften bl.a. syftar till öka tryggheten i samhället är det av vikt att samtliga parter har en förståelse för vad begreppet trygghet i det aktuella fallet innebär. Även i tolkningen av trygghetsmätningen är det av vikt att förstå hur trygghet definieras.

Trygghetsbegreppet är komplext och behöver avgränsas och definieras i formuleringen av medborgarlöftet för att kunna mätas på ett korrekt sätt. Trygghet kan t.ex. handla om trygghet i arbetslivet, hälsorisker samt social och ekonomisk trygghet. I formuleringen av medborgarlöftet utgår man från att trygghet associeras med brottsprevention eller frånvaro av brott. Trygghet är dock ofta mer en subjektiv känsla än en faktisk situation eller en objektiv risk. Rädsla för brott skapar otrygghet, men behöver inte vara förknippad med faktiskt brottsrisk utan kan också associeras med rädsla för icke-kriminaliserat beteende såsom högljudda ungdomar, graffiti, nedskräpning m.m.

Huruvida tryggheten är upplevd eller faktiskt får också konsekvenser för vilka trygghetsskapande åtgärder man väljer²¹ och styr hur tryggheten skall mätas. I Lunds medborgarlöften mäter man effekter av en faktisk trygghet genom brottsstatistik och upplevd trygghet genom lokala trygghetsmätningar.

I medborgarlöftet i Lund har man inte vidare utvecklat hur man definierar trygghet, vilket kan försvåra arbetet med att följa upp målen och analysera det egna arbetet. Stiftelsen Tryggare Sverige har i sin verksamhet valt att dela upp trygghetsbegreppet i två delar; *säkerhet* och *trygghet*, där säkerhet handlar om den faktiska risken att utsättas för brott eller ordningsstörningar och trygghet är en subjektiv känsla kopplat till hur den faktiska risken upplevs. Syftet med uppdelningen är att kunna definiera, avgränsa och operationalisera säkerhet och trygghet²².

Den övergripande effekt man vill uppnå med medborgarlöftet är att ungdomar i Lund skall känna sig trygga i sin miljö vid olika aktiviteter, i skolan, på fritiden och på nätet²³ och effekterna skall mätas genom brottsstatistik och lokala trygghetsmätningar. Genom denna formulering indikerar man i löftet att man definierar trygghet som både *säkerhet* och *trygghet*, enligt ovanstående definition.

Resultatet från den lokala trygghetsmätningen definierar begreppet på det sätt Stiftelsen Tryggare Sverige definierar *trygghet*, d.v.s. som en subjektiv känsla kopplat till en faktisk risk. Mätningen

¹⁹ Sallander (2016). *En polis närmare medborgaren. Ett kunskapsstöd i arbetet med medborgarlöften*, s. 6

²⁰ Sandberg & Faugert (2016). *Perspektiv på utvärdering*, s. 120

²¹ Sahlin (red), (2010). *I trygghetens namn*, ss.16, 18

²² Stiftelsen Tryggare Sverige (2018). *Om trygghet*

²³ ibid

baserar sig på hur medborgarna upplever olika problemområden och inte på reell brottsstatistik. Det gör däremot målet om en effekt kring ökat antal upptäckta narkotikabrott och minskad skadegörelse, som baserar sig på den faktiska risken att utsättas för brott eller ordningsstörningar.

I samverkansöverenskommelsen framgår att överenskommelsen avser samverka inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i kommunen. Man indikerar även här att trygghet har att göra med brott eller frånvaron av brott, vilket förvisso är logiskt med tanke på polisens uppdrag. Likaväl bör man definiera och avgränsa begreppet eftersom man inom kommunen arbetar med fler aspekter på trygghet, såsom inkluderande och social trygghet.

12.2. Process

Frågeställning att besvara:

- I vilken utsträckning har man använt sig av det metodstöd som finns?

För polisens del är det nationella metodstödet till stor nytta, eftersom man utifrån detta kan strukturera sitt arbete med medborgarlöftena. För kommunen, som är den andra aktören i samverkansöverenskommelsen, är inte detta metodstöd något man aktivt arbetar med. Man arbetar dock enligt liknande metod med det ungdomspolitiska programmet och för liggande medborgarlöfte har fokus legat på i stora drag samma saker.

Ett metodstöd är just vad namnet säger, ett stöd, och inte en process att följa till punkt och pricka. Ändå har polisen lyckats arbeta igenom samtliga delmoment med framgång, vilket tyder på att metodstödet är fullt tillräckligt. Man har enligt samverkansprocessen arbetat kunskapsbaserat, vilket innebär att man strukturerat och systematiskt kartlagt och analyserat aktuella problem, risker och möjligheter och utifrån detta identifierat relevanta åtgärder. I sin skrivelse *Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program* betonar Regeringen vikten av att arbeta i samverkan och kunskapsbaserat²⁴, vilket man genom metodstöd och samverkansprocess lyckats göra i Lunds kommun.

Polisen betonar att det trots allt är viktigt att ständigt utveckla metodstödet i takt med erfarenhet och kunskap kring det samverkande, brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet. Eftersom arbetet med medborgarlöften är relativt nytt i Sverige behöver man komplettera utvecklingen av metodstödet med vidare forskning kring effekter i svenska sammanhang.

Genom veckovisa SNÖ-möten, där samtliga samverkansaktörer ger varandra en aktuell lägesbild, håller man dialog och medborgarlöfte aktuellt. Dessa möten har visat sig vara betydelsefulla, då man genom varje aktörs lokala lägesbild ofta kommer fram till en reviderad gemensam lägesbild. Utifrån detta kan man fatta beslut om åtgärder inom medborgarlöftet, för att uppnå ett visst resultat eller en viss effekt. Det har också visat sig att samtliga samverkansaktörer prioriterar samverkansarbetet genom att prioritera att närvara på dessa möten.

Ett gott exempel är problematiken kring ett visst område i centrala Lund, där problemen över tid eskalerat, men där man på SNÖ-möten lyft frågan gång på gång ur olika aktörers synvinklar. Detta har lett till diskussioner kring åtgärder, som i sin tur lett till att man vidtagit faktiska åtgärder som t.ex. beslut om trygghetsvandring, installation av infraröda kameror, en generell översyn av närområdet samt ökad närvaro i form av både polis, fältgrupp och nattvandrare. SNÖ-mötena visar

²⁴ Regeringen (2017). *Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program*

att samverkan fungerar och är av stor betydelse. För medborgarlöftet 2016/2017 kunde aktiva nattvandrare, som ofta är medborgare i det lokala området, bjudits in till dessa möten för att ytterligare komplettera bilden kring ungdomars utemiljö i olika områden i Lund. Likaså hade Socialförvaltningen haft en betydande roll vid dessa möten genom sitt arbete mot ungdomar. Dock finns planer på att representant från Socialförvaltningen framledes skall delta på SNÖ-möten.

Man har inte gjort en uppföljning av medborgarlöftet 2016/2017 och eftersom man beslutade att löftet skulle vara aktivt i samma form även under 2018, har det inte heller funnits behov av detta. Dock bör man överväga att, för löften som löper under längre tid än ett år, göra deluppföljningar för att säkerställa att man arbetar med rätt aktiviteter och är på väg i rätt riktning. Dessa uppföljningar bör göras i samverkan mellan delaktiga aktörer och behöver inte ta stora resurser i anspråk, utan är ett sätt att dra lärdomar inför det fortsatta arbetet.

Uppföljningen är särskilt viktig i medborgarlöftet eftersom dessa är kommunicerade med medborgarna och resultat av t.ex. utlovade aktiviteter bör återkopplas²⁵. Man har inte gjort löpande återkopplingar till medborgarna i den utsträckning man kunde önska, något man bör fundera på vid utvecklingen av metoden. Vid en sökning på sociala medier samt på polisens och kommunens hemsidor finns få, om några, återkopplingar till medborgarna. Detta bör man ha en bättre process för inför kommande medborgarlöften.

I det nationella metodstödet har man satt upp ett antal kvalitetskriterier som definierar god kvalitet i genomförandet av medborgarlöften, genom att se till uppfyllandegraden av dessa kriterier kan vi avgöra om processen varit av god kvalitet.

Medborgarlöften ska

- I så hög grad som möjligt involvera medborgare
- Utgå från kunskaper framtagna från medarbetare och medborgardialoger, där medborgarnas upplevelser av otrygghet prioriteras
- Utgå från samverkansöverenskommelsen (i möjligaste mån)
- Ta fram utifrån en gemensam lägesbild, problembeskrivning, orsaksanalys och aktivitetsplanering
- Kommuniceras utifrån målgruppernas behov²⁶

Processen med att ta fram och arbeta med medborgarlöftet 2016/2017 har uppnått dessa kvalitetskriterier, trots vissa brister i återkopplingen till medborgarna.

12.3. Aktiviteter

Frågeställning att besvara:

- Har samtliga uppsatta aktiviteter genomförts? Om inte, varför?

73% av de aktiviteter man satte upp för medborgarlöftet har under perioden 2016-2018 blivit genomförda. Detta gäller både engångsaktiviteter men också återkommande och löpande aktiviteter. Viktigt att notera är att det i ett medborgarlöfte inte finns någon tidsintervall inom vilka aktiviteterna

²⁵ Gustafsson, Nilsson & Berg (2016). *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*, s. 81

²⁶ Polismyndigheten (2015). *Kunskapsbaserat arbete med medborgarlöften i samverkan – Metodstöd*, s. 9

skall vara utförda. Det är därför särskilt viktigt med kontinuerlig uppföljning inom samverkansgruppen även efter att ett nytt medborgarlöfte utformats, för detta finns ingen rutin i dagsläget.

För de tre aktiviteter (12%) som ej genomförts under perioden och för de fyra (15%) som är delvis genomförda har man reflekterat över orsaken, vilket är av vikt. Inte i något av fallen har aktiviteten ej blivit fullt genomförd p.g.a. underlåtenhet från aktörens sida. Man har en ambition att genomföra samtliga aktiviteter och detta faktum är viktigt för att kunna fastställa om åtgärder kring aktivitetslistan är framgångsrik eller inte.

I relation till inriktningen på löftet, d.v.s. att Lund skall vara en trygg plats för unga, är målet att öka de ungas insyn och inflytande i respektive verksamhet av stor vikt i ett långsiktigt perspektiv. Kultur- och Fritidsförvaltningen arbetar med just detta i sina olika ungdomsforum, där de ungas röst får styra, där man inkluderar ungdomarna i beslut och verksamhet och där de vuxna finns med för att lyssna. På Inflytandecafé väljer man ut olika teman där de unga får göra sin röst hörd, t.ex. har man haft tema Trygghet där ungdomarna fick berätta vad trygghet är för dem och där man tog upp både faktisk trygghet och upplevd trygghet. Resultatet blev en tavla som numera finns i polishuset.

På Inflytandecafé talar ungdomar kring olika teman som sedan illustreras.

Temat för inflytandecafé där bilden till vänster är ifrån, var *Detta är viktigt för mig*, där ungdomarna fick berätta om saker som var viktiga för dem, t.ex. att låta alla få vara med eller att det är stökigt på bussen till skolan.

En viktig poäng under inflytandecafét är just det bilden illustrerar – att de vuxna finns där för att lyssna och lära av ungdomarna.

Bild 12.1 Del av bild från kommunens Inflytandecafé 3 oktober 2015

En modell som på flera håll i landet visat sig vara framgångsrik vad gäller insyn i s.k. blåljusverksamheter är MBU, Människan Bakom Uniformen, där målet är att skapa bättre relationer och förståelse mellan grupper. Start av ett MBU-projekt i Lunds kommun var uppsatt som en punkt i aktivitetslistan, men som man under perioden 2016-2018 inte kommit i mål med. Den främsta orsaken till detta har varit resursbrist hos flera aktörer och inte avsaknad av vilja eller kompetens. Under november 2018 initierades dock projektet av fältgruppen i Lund och en beräknad projektstart är satt till mars-april 2019.

Eftersom MBU-projekt varit framgångsrika i andra delar av landet kan detta vara en bra långsiktig åtgärd för Lunds kommun för att ge de unga ökad insyn och inflytande, vilket i sin tur kan medföra både minskad brottslighet och ökad trygghet. De ungdomar som blir ambassadörer för verksamheten vittnar själva om att de getts möjligheter genom MBU som de annars troligen inte fått. Tanken med verksamheten är att det är ambassadörerna som framledes skall driva den och på det sättet föra

stafettspinnen vidare och sprida kunskap och inspiration till fler ungdomar. Att välja ut ungdomar som har ett behov av att bli involverade på olika sätt, kan också vara en väg att förhindra en fortsatt kriminell karriär.

En annan inriktning för löftet är en ökad vuxennärvaro i miljöer där ungdomar rör sig. Denna är svår att mäta om man inte gör statistik över t.ex. antal besök, men genom dialog och deltagande observationer framgår att både polis och kommun har en prioriterad målbild att vara ute bland ungdomar så mycket som möjligt. Kommunens fältgrupp bedriver uppsökande verksamhet för att öka vuxennärvaron och områdespoliserna försöker med de resurser de har att tillgå, att röra sig i områden som man vet att ungdomar rör sig i. Från polisens sida finns dock risk att dessa områden blir de områden där det råder extra mycket otrygghet eller oro, och inte övriga områden som inte är lika otrygga. Även ideella föreningar som Nattvandrarerna jobbar med att öka vuxennärvaron vid tidpunkter och i områden där en ökad vuxennärvaro krävs. Närvaron handlar inte enbart om att fysiskt finnas på plats utan om att lära känna ungdomarna på plats och skapa en relation till dem.

En av gruppcheferna hos områdespoliserna uttrycker det helt enkelt som att "det handlar om att bygga förtroende". Det är viktigt att strukturerat arbeta med en kombination av situationella och sociala insatser i brottsförebyggande och trygghetsskapande syfte.

Man bör dock ha i minnet att en ökad närvaro av uniformerad personal som t.ex. polis eller väktare också kan få en motsatt effekt, och istället för att lugna så provoceras stökiga ungdomar att söka konflikt. Det är därför minst lika viktigt med en informell social kontroll, som t.ex. nattvandrare eller andra vuxna. Ur ett kriminologiskt och samhällsvetenskapligt perspektiv är den informella sociala kontrollen i form av vuxennärvaro av mycket stor vikt, framförallt i områden där det råder stor oro och otrygghet. Dels ger det trygghet hos ungdomar att det finns vuxna i närheten om något skulle hända, dels ger det en känsla av att någon bryr sig, vilket många ungdomar saknar idag. Det kan också inge ett större lugn om ungdomar som stökar vet att det finns vuxna som känner till och igen dem, att de inte längre kan vara anonyma.

Ett sätt att öka den informella sociala kontrollen är att involvera och skapa ett samarbete med lokala näringsidkare, som kan vistas utanför sina verksamhetslokaler, synas, föra dialog med och lära känna ungdomarna. Genom att göra detta minskar också möjligheterna för stökiga ungdomar att vara anonyma, vilket kan resultera i att man inte längre är lika benägen till t.ex. skadegörelse eller klotter. I ett snabbt föränderligt samhälle, med större segregation, mer anonymitet och låg kunskap om andra medborgare i det lokala området behöver man arbeta aktivt med att återinföra den gemensamma känslan av tillhörighet och lojalitet till "sitt" område.

Trots att alla aktiviteter inte är fullt ut genomförda under perioden 2016-2018 anses åtgärden kring aktiviteter vara framgångsrik, baserat på att majoriteten av aktiviteterna är utförda och att det fortsatt finns en ambition att genomföra övriga aktiviteter.

Viktigt återigen är dock att aktörerna inte släpper dessa aktiviteter när ett nytt medborgarlöfte formuleras och nya aktivitetslistor tillkommer. För engångsaktiviteter bör ett genomförande planeras så snart som möjligt, såsom t.ex. att ta fram folder med information om klotter och annan skadegörelse.

12.3. Effekter

Frågeställningar att besvara:

- Har antalet upptäckta narkotikabrott ökat?
- Har skadegörelsen minskat?
- Har trygghetskänslan för ungdomarna ökat?

I medborgarlöftet satte man som mål att uppnå både subjektiva och konkreta effekter, de subjektiva effekterna mättes via den trygghetsmätning som gjordes under våren 2018 och de konkreta effekterna via brottsstatistik från polisen.

Man bör ha i åtanke att anmälda brott är en statistikkategori som lätt påverkas av andra faktorer utöver faktiskt brottslighet, såsom t.ex. riktade insatser från polisens sida och anmälningsbenägenhet, samt att anmäld brottslighet inte är ett optimalt sätt att mäta effekten av polisens brottsförebyggande arbete även om det i vissa fall kan ge en indikation om måluppfyllelsen²⁷.

12.3.1. Effekter antal upptäckta narkotikabrott

Målet i löftet var att minska mörkertalet genom att öka antalet upptäckta narkotikabrott, vilket mäts i antalet anmälda narkotikabrott. Statistiken visar att detta mål inte uppnåtts under perioden 2016-2018, då antalet anmälda narkotikabrott istället minskat från 494 stycken 2016 till 376 stycken 2018 (vecka 1-40).

Som med all statistik finns inte *en* sanning, statistiken visar det man vill att den ska visa. Minskningen av antalet anmälda narkotikabrott skulle kunna bero på att narkotikabrott minskat överlag, men erfarenheten av rapportering från polisens dagliga arbete och fältgruppens iakttagelser säger att detta inte är troligt. En ökning av narkotikabrott som sammanfaller med resursbrister hos polisen kan innebära att man inte hunnit med att uppmärksamma brotten i den utsträckning man önskat. Narkotikabrott är också en brottskategori där antalet anmälda brott i huvudsak är ett resultat av polisens spanings- och ingripandeverksamhet.

Under hösten 2018 började en särskild grupp inom områdespolisen i Lund att arbeta förebyggande och ingripande mot narkotika hos ungdomar. Denna åtgärd kan ge ett högre antal anmälda narkotikabrott när 2018 sammanfattas och bör följas upp under 2019.

Trygghetsmätningen 2018 visar att index för missbruksproblematik i åldrarna – 19 år samt 20-29 år är lågt (1,3), frågan i mätningen är dock ställd på ett sätt som lätt för tankarna till etablerade missbrukare och inte till övriga, yngre personer som på något vis hanterar narkotika. Det ger dock en indikation på att missbruksproblematiken inte upplevs som svår hos ungdomar i Lund.

Ur utvärderingssynpunkt anses denna åtgärden inte som framgångsrik för den uppmätta perioden.

²⁷ Riksrevisionen (RiR) (2010). *Polisens brottsförebyggande arbete – har ambitionerna uppnåtts*, s. 47

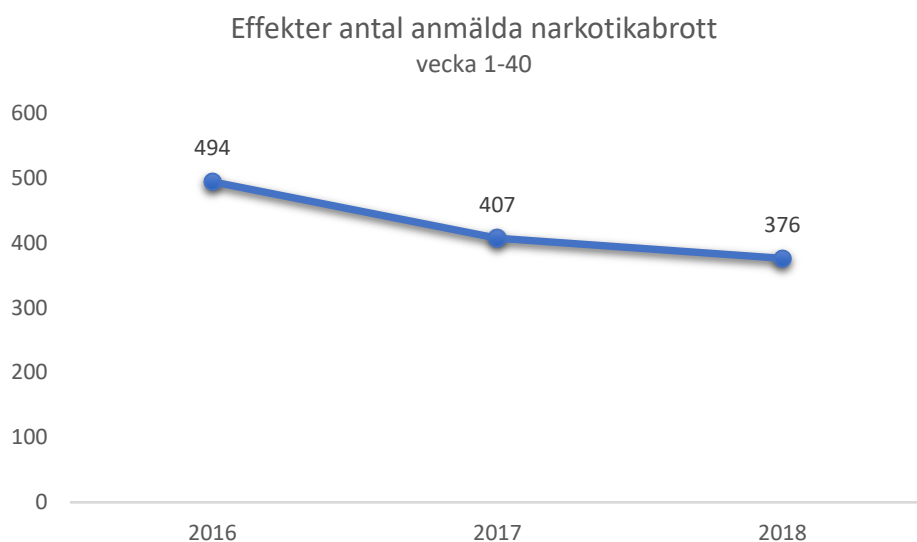

Fig. 12.2 Antal anmälda narkotikabrott LPO Lund

12.3.2. Effekter minskad skadegörelse

Målet för medborgarlöftet var minskad skadegörelse jämfört med 2016 och det målet har man uppnått genom en ökning av antalet anmälda skadegörelsebrott med ca 10% mellan åren 2016 och 2017.

Återigen visar statistiken inte *en* sanning och ökningen kan också vara resultatet av en ökning av antal skadegörelsebrott, inte att anmälningsbenägenheten eller upptäckten ökat.

Mellan åren 2017 och 2018 minskade antalet anmälda skadegörelsebrott marginellt men jämfört med 2016 ser vi en tydlig ökning. Minskningen mellan år 2017 och 2018 är vid mättillfället marginell och det kan visa sig, vid sammanfattningen av 2018, att antalet anmälningar i realiteten ökat. Detta bör följas upp under 2019.

Trygghetsmätningen visar att problematiken kring skadegörelse uppfattas som relativt låg, index 2,0 för åldersgrupp -19 år och index 1,0 för åldersgrupp 20-29 år under 2018. Jämfört med 2016 uppfattas problematiken på exakt samma nivå som för 2018. Men under 2017 sjönk problematiken i åldersgruppen – 19 år, vilket skulle kunna vara ett tecken på att de åtgärder man inom löftet vidtog under året tillfälligt hade effekt på denna kategori.

Klotter, krossade fönsterrutor och i viss mån mindre anlagda bränder har varit ett återkommande ämne för diskussion på de veckovisa SNÖ-mötena under hösten 2018 och har lett till att åtgärder vidtagits.

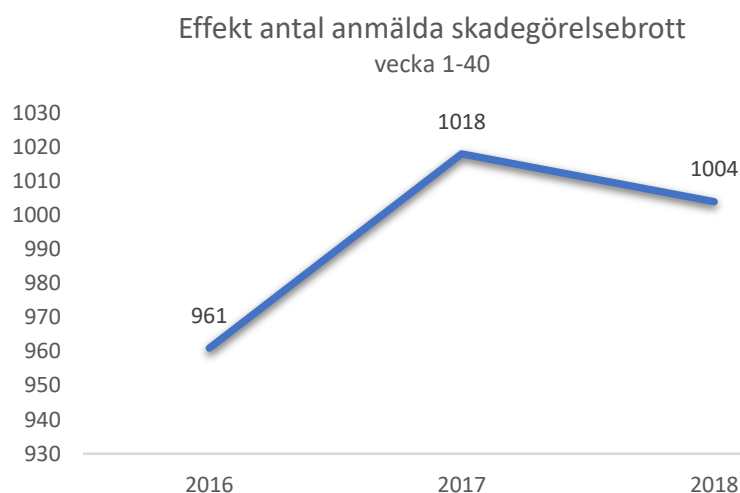

Fig. 12.3 Antal anmälda skadegörelsebrott LPO Lund

För att minska antalet skadegörelsebrott är det viktigt att arbeta med situationell prevention enligt Broken windows-teorin och i detta spelar framförallt kommun och fastighetsförvaltare en viktig roll. Situationell prevention kan handla om att snabbt ta bort klotter (i Lunds kommun har man som mål att avlägsna klotter inom 24 timmar), om att beskära träd och buskage eller sätta upp, alternativt snabbt laga, belysning i områden som är särskilt utsatta för skadegörelse samt generellt ha en fungerande renhållning. På en del platser används övervaknings- eller infraröda kameror eller s.k. mosquitos som med högfrekventa ljud, endast möjliga att uppfattas upp t.o.m. en viss ålder, avskräcker från att uppehålla sig på platsen. I Lunds kommun har man dock ännu inte använt sig av mosquitos.

I rapporten *Aktivera samhället mot livskvalitetsbrott* tar man upp AMP-modellen (Affärs- och medborgarplatsmodellen) som en åtgärd mot s.k. livskvalitetsbrott och som visar paralleller till Broken windows-teorin. Förslaget om modellen utgår från s.k. fas 2-områden, där polis kan vistas utan att utsättas för konfrontation och där andra samhällsaktörer har större möjlighet att verka i området. Modellen ger medborgarna förfoganderätt över det offentliga rummet genom att man gör det attraktivt för dem, vilket förväntas leda till minskad brottslighet och ordningsstörningar. Man vill skapa ett levande, attraktivt och tryggt område där samverkansaktörerna ansvarar för att vårda det och där polisresurser kan frigöras till att istället arbeta mot grovre brottslighet.

Avgörande för en sådan verksamhet är dels stöd från statliga och kommunala myndigheter samt ett lagstöd för i vilken form en sådan verksamhet skulle bedrivas. I rapporten, som publicerades i juni 2018, föreslår man uppstart av ett antal pilotprojekt i fas 2-områden i Sverige och tittar samtidigt mot ett antal lyckade projekt i t.ex. New York²⁸. Lunds kommun skulle kunna undersöka och utvärdera möjligheterna att delta i ett pilotprojekt enligt denna modell på sikt.

Effekten anses som positiv för den mätta perioden och åtgärden som framgångsrik.

12.3.3. Effekter ökad trygghetskänsla

12.3.3.1. Trygghetsmätning

Generellt sett är Lunds kommun en trygg kommun enligt medborgarna som deltagit i trygghetsmätningen 2018 (problemindex 1,53). Basen för mätningen i LPO Lund var 2016=1922

²⁸ Trygghetskommissionen (2018). *Aktivera samhället mot livskvalitetsbrott*, ss. 189-214

personer, 2017=2232 personer och 2018=2317 personer och den sker via enkätundersökningar med standardiserat frågeformulär. År 2014 gjordes ingen trygghetsmätning p.g.a. bristande resurser.

Det underlag som trygghetsmätningen baserar sig på är enligt Polismyndigheten själv tillförlitlig nog för att göra ett effektivt operativt arbete även om man medger att vissa grupper är underrepresenterade²⁹.

Man bör ha i åtanke att befolkningsmängden i Lund under 2018 har ökat till drygt 122 000 personer (jmf. med 116 834 personer år 2015). Trygghetsmätningen i LPO Lund 2018 baseras sig således på drygt 1,2% av befolkningen, och basen för åldersgruppen -19 år var 162 personer (0,1%) och för åldersgruppen 20-29 år 323 personer (0,3%).

Även om detta underlag är bättre än inget och enligt polisen tillförlitligt nog, bör man undersöka möjligheterna att försöka nå fler medborgare i kommunen vid framtida trygghetsmätningar. 2018 års trygghetsmätning distribuerades till ca 3600 respondenter via ett oregelbundet, slumpmässigt urval och svarsfrekvensen blev ca 66%³⁰. Mätningen skulle kunna inkludera fler respondenter via fler distributionsätt och/eller ett ökat antal utskick och riktade urval.

Enkäten skickas endast ut på svenska, vilket gör att den del av befolkningen som inte talar svenska, såsom utländska studenter och personer nyligen inflyttade från andra länder, faller bort. Under 2017 ökade befolkningsmängden med 2086 invånare och befolkningsökningen 2018 och de därpå följande åren, beror till stor del på att Lunds kommun lever upp till det flyktingmottagande kommunen åtagit sig³¹. Detta ger anledning att tillgängliggöra enkäterna som ligger till underlag för trygghetsmätningen även på andra språk, för att möjliggöra en bredare befolkningsrepresentation och för att få en uppfattning om hur olika grupper värderar trygghet.

En faktor som är viktig att ta hänsyn till när det handlar om att tolka trygghetsmätningen är medias roll och vad som är i fokus vid den tidpunkt trygghetsmätningen görs. Media sätter i mångt och mycket den aktuella diskursen i samhället och människor tenderar tro på det media förmedlar. Hur vi upplever brottsnivå och trygghetsnivå är till stor del beroende av rådande diskurs.

12.3.3.2. Ökad trygghetskänsla

Målet i medborgarlöftet var ökad trygghet genom ökad vuxennärvaro samt ökad trygghet i den fysiska miljön runt ungdomarnas mötesplatser, och mäts utifrån ovan nämnd trygghetsmätning.

För åldersgruppen – 19 år, som inbegriper den största delen av ungdomar polis och kommun möter i sitt uppsökande arbete, visar trygghetsindex att man mellan 2017-2018 kände en något minskad trygghetskänsla (problemindex 1,34 resp.1,41). Jämfört med år 2016 är dock problemindex lägre vilket är positivt. Arbetet med denna åldersgrupp har inte fullt ut givit önskat resultat men om det finns förmåga och kapacitet att fortsätta och att utveckla detta arbete, finns alla möjligheter att detta vänds till en uppåtgående trend. Detta bör man särskilt följa upp i trygghetsmätningen 2019.

En positiv effekt visar sig dock i åldersgruppen 20-29 år, då den senaste trygghetsmätningen visar tecken på en ökad trygghetskänsla mellan åren 2016 och 2018. Trots att ökningen är marginell är det av vikt att inte låta detta passera obemärkt, utan reflektera över varför trygghetsindex ökat för denna åldersgrupp och vidta åtgärder för att denna trend skall hålla i sig.

²⁹ Polismyndigheten (2018). *Lokala trygghetsmätningar Region Syd 2018*, ppt. slide 19, 20

³⁰ ibid, slide 41

³¹ Lunds kommun (2018). *Befolkningsprognos*

Det visar sig att, i jämförelse med åldersgruppen – 19 år, ligger problemindeknivån för skadegörelse, oro för att bil/mc/cykel skall bli stulen, konkret känsla av otrygghet på restaurang/bar/disco eller sportevenemang samt andel som varit utsatt för brott, högre i åldersgruppen 20-29 år. Det är svårt att få en överblick över exakt vad den sänkta trygghetskänslan under perioden beror på.

Dock är den generella trygghetskänslan lägre i åldersgruppen 20-29 år än i åldersgruppen – 19 år. För att få klarhet i exakt vad som skiljer sig mellan åldersgrupperna och varför index ser ut som det gör, behöver man göra en djupare analys specifikt kring detta liksom varför problemindeknivån ökar för den yngre gruppen.

Generellt sett har problemindeknivån ökat under perioden i LPO Lund och är idag högre än någonsin (1,53), trots detta visar det låga indexvärdet att Lund är en trygg kommun att vistas i.

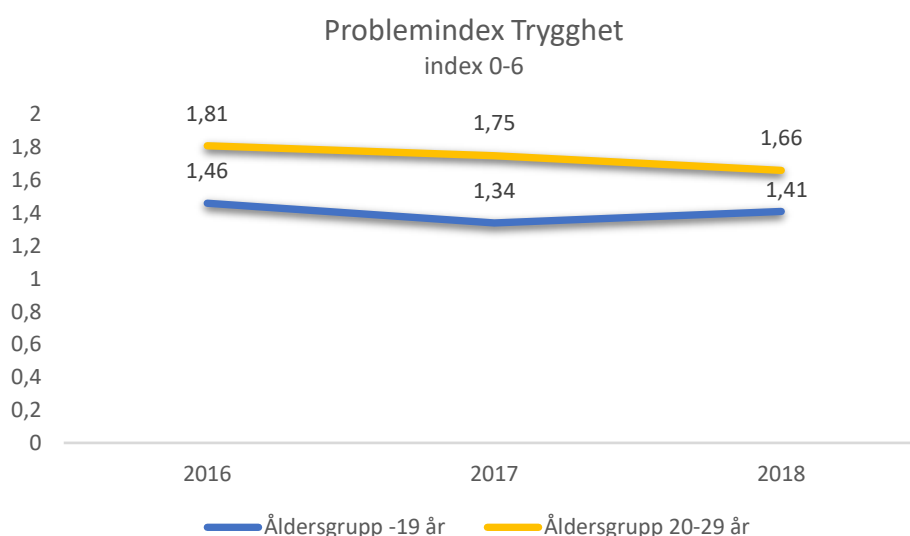

Fig. 12.4 Problemindeknivån Trygghet 2016-2018 LPO Lund

12.3.3.3. Konkret känsla av otrygghet

Den konkreta känslan av otrygghet är relativt konstant i åldersgrupperna (<2,0), med undantag för 2017 då känslan av otrygghet ökade ytterst marginellt för åldersgruppen – 19 år (2,1). Under samma år minskade känslan av otrygghet för åldersgruppen 20-29 år, vilket är intressant. Innebär det att åtgärder i samband med medborgarlöftet, eller andra åtgärder, hade större effekt på den äldre gruppen och vilka var dessa åtgärder?

Det är svårt att mäta sambandet mellan en specifik åtgärd och en specifik effekt i mätningar som trygghetsmätningen. Känslan av otrygghet har dock förflyttats från att åldersgruppen – 19 år känt sig mest otrygga på tåg eller buss, till att vara störst när de är ensamma ute sena kvällar. Denna förflyttning bör ses i ljuset av pågående samhällsförändringar där t.ex. befolkningens mängd i Lunds kommun under 2017 ökade med över 2000 personer, vilket innebär att fler personer rör sig utomhus och fler personer kan potentiellt utföra brottsliga handlingar i skydd av en större anonymitet.

12.3.3.4. Oro att utsättas för brott

Generellt sett är oron att utsättas för brott betydligt lägre för åldersgruppen – 19 år än för åldersgruppen 20-29 år. Oro för misshandel i området är för båda åldersgrupperna hög (3,0) men i den äldre gruppen ser vi att oron för att bil, motorcykel eller cykel skall bli stulen är betydligt högre i åldersgruppen 20-29 år (3,0) än i åldersgruppen – 19 år (1,0).

Det högre värdet kan förklaras över att man i den äldre åldersgruppen med större sannolikhet har körkort och innehar mer värdefulla fordon, tillsammans med det faktum att ett stort antal cyklande studenter tillhör den äldre åldersgruppen. Det finns utöver denna kategori, ingenting i trygghetsmätningen som kan indikera varför oron att utsättas för brott är så mycket högre i den äldre åldersgruppen.

Studier visar dock att ungdomar ofta begår brott mot jämnåriga³² och detta kan spegla sig i oron för att utsättas för brott om det visar sig att brotten är av mer grov karaktär eller medför en större ekonomisk förlust högre upp i åldrarna.

12.3.3.5. Förtroende för polisen

I medborgarlöftet har man inte satt en specifik önskad effekt i relation till detta, men förtroende för polisen är ett viktigt inslag i den upplevda tryggheten generellt och därför redogörs för den här.

Förtroendet för polisen har ökat under perioden för båda åldersgrupperna och är som högst under 2018 (Problemindex 1,0 för åldersgruppen – 19 år, respektive värdet 1,3 för åldersgruppen 20-29 år).

Förtroende handlar om kontaktskapande och om att bygga tillit, vilket i sin tur innebär att polisen behöver prioritera sådana åtgärder. Den rådande resursbrist som funnits inom polisen under en tid gör att polisen ofta prioriteras till andra uppgifter och saknar möjligheten att arbeta med förtroendebyggande aktiviteter i den mån man önskar och behöver. Trots detta visar sig kritiken mot polisen minska stadigt mellan 2017 och 2018 och förtroendet således öka, vilket tyder på att Polisorganisationens arbete med att stärka förmågan i lokalsamhället har en positiv effekt.

Upplevelsen är att det finns en stark vilja och önskan hos områdespolisen i Lund, att möjliggöra den vardagliga kontakten med ungdomar med syftet att skapa tillit och förtroende, men viljan och förmågan att prioritera detta måste även finnas i andra delar av Polisorganisationen.

Polisen behöver möjlighet och resurser att ägna sig åt förtroendeskapande aktiviteter, inte enbart under lugnare perioder när tid finns över. Införandet av fler cykelpoliser är ett steg att föra polisen närmare medborgaren men även bilburen polis behöver ges möjlighet och ha viljan att kliva ur bilen och röra sig bland medborgarna. En äldre man uttryckte saknaden efter den gamla patrullerande lokalpolisen under ett besök i ett oroligt område i centrala Lund. Områdespolisernas uppsökande verksamhet och lokala anknytning är också ett steg i att bygga förtroende. Dock behöver man inom polisen ta hänsyn till förmåga och vilja även hos sina egna medarbetare och se till att de personer som innehar denna vilja och förmåga också får möjlighet att arbeta med förtroendebyggande, framförallt gentemot ungdomar.

³² Westlund & Frenzel (2015). *Ungdomsbrottsligheten i Sverige*, s. 292

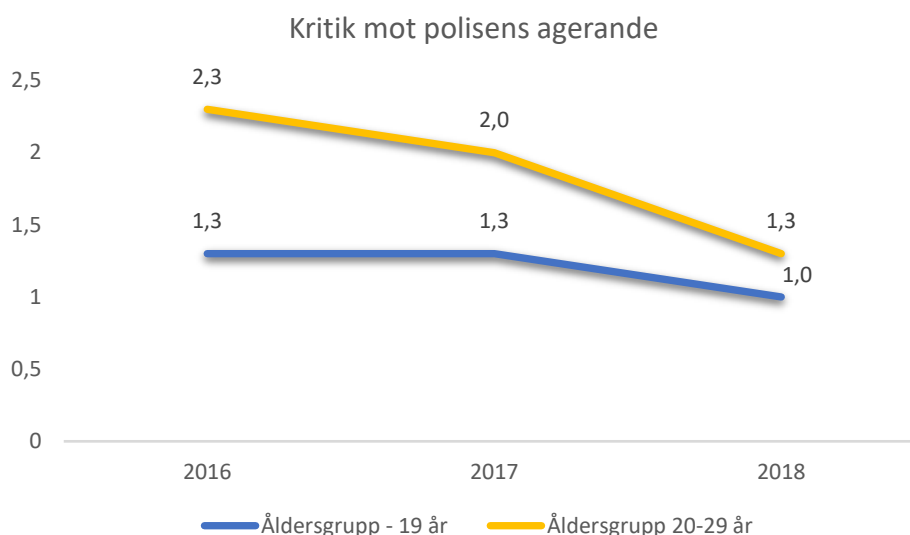

Fig. 12.5 Förtroende för polisen LPO Lund 2016-2018

Kultur- och Fritidsförvaltningen i Lunds kommun arbetar också med att skapa tillit och förtroende, både genom aktiviteter inom det ungdomspolitiska programmet och i fältgruppens dagliga arbete med ungdomarna. Detta mäts dock tyvärr inte i trygghetsmätningen, varför det inte går att utläsa vilken effekt detta arbete har utifrån just denna mätning. Målet för medborgarlöftet var dock att öka tryggheten genom ökad vuxennärvaro och i detta arbete är fältgruppens verksamhet otroligt viktig.

Det bör dock noteras att resurserna i fältgruppen är få i förhållande till den yta de skall täcka och det ligger betydande svårigheter att nå ungdomar i byarna runt Lunds centrala stad om resurserna t.ex. måste fokuseras kring ett särskilt område i centrala Lund, och vice versa. Detta tillsammans med att många fritidsgårdar lagts ner de senaste åren gör att tillgängligheten till vuxna på ungdomarnas arenor, är låg.

12.3.3.6. Trygghet på Sociala medier

I medborgarlöftet finns två punkter i aktivitetslistan som rör sociala medier; dels punkten 3 om involvering av föräldrar och dels punkten 25 om ungdomsdialog. Närvaron på sociala medier där ungdomar rör sig skapar tillgänglighet och insyn, vilket är av vikt för trygghetskänslan samt att det ingår i målet att främja ungas insyn och inflytande i respektive verksamhet.

I löftet skriver man att alla inlägg med koppling till ungdomars trygghet skall märkas med #tryggungdomilund på organisationens Facebook-sida. En genomgång av polisens, räddningstjänstens och kommunens Facebooksidor över perioden 2016-01 – 2018-10 visar att ett (1) inlägg gjorts med denna hashtag. Det publicerades av Lunds kommun i det enda inlägget som under perioden gjordes av dem i direkt relation till medborgarlöftet. Polisen och räddningstjänsten har gjort inlägg under perioden som är direkt relaterade till medborgarlöftet, men ingen av dem har använt #tryggungdomilund.

Samverkansaktörernas närvaro på sociala medier uppfyller således inte det man åtagit sig i löftet enligt punkten 3.

Att involvera föräldrar kan ha stor påverkan på ungdomarnas trygghet, både för dem som begår brottsliga handlingar och för dem som riskerar att utsättas. Önskar man fortsatt att involvera föräldrar via sociala medier bör man utforma en strategi för hur detta skall göras, inom samverkansgruppen. Som exempel kan man formulera gemensamma lägesuppdateringar och

publicera på respektive Facebook-sida istället för att varje verksamhet skapar ett eget inlägg vid tillfälle. Detta bör man formulera i delmomentet Återkoppling redan under framtagningen av medborgarlöftet.

Vad gäller punkten 25 om ungdomsdialoger, var målet att skapa dialoger där ungdomar kan framföra sin bild av de problem som finns och påverka var resurserna skall satsas. Som exempel på detta tar man i löftet upp olika typer av ungdomsdialoger och chattkvällar. Fältgruppen har startat en chatt dit ungdomar kan vända sig anonymt med alla typer av problem och frågor, och de är mycket duktiga på att publicera information om denna t.ex. på Instagram.

För att åtgärden om närvaro på Sociala medier på det stora hela skall anses som framgångsrik, krävs dock en högre närvaro och en utformad strategi kring detta från samtliga samverkansaktörer.

Problematiken från polisens sida är att man, av säkerhetsskäl, inte kan publicera på vilka sociala medier som helst. Problematiken med att nå ungdomarna är att nya sociala plattformar hela tiden utvecklas och blir populära vilket medför att äldre plattformar används och besöks mer sällan. Om målet är att öka ungdomars inflytande och insyn via sociala medier, måste man kunna röra sig på de rätta plattformarna samt ha dedikerade resurser och konkreta strategier för arbetet.

Sammanfattningsvis har man inte helt lyckats uppnå målet att öka trygghetskänslan för ungdomar i Lunds kommun, eftersom trygghetsmätningen visar en mycket liten, men ändå reell, sänkning i trygghetskänslan för ungdomar - 19 år. Eftersom sänkningen är marginell finns fortsatt utrymme att höja trygghetsindex genom att fortsätta de åtgärder man planerat i löftet, t.ex. kan projektet MBU vara en sådan åtgärd som kommer att både öka tryggheten och höja förtroendet hos ungdomar. För åldersgruppen 20-29 år har åtgärden däremot gett positivt utfall mellan 2016 och 2018.

13. Sammanfattning

Förmåga, vilja och kapacitet för samverkan mellan olika samhällsaktörer i gemensamma frågor som rör brottsförebyggande och trygghetskapande är oerhört viktig. Det finns inte *en* verksamhet som kan täcka alla behov, men i samverkan kan man använda sina resurser mer effektivt. Former och rutiner för denna samverkan är fortfarande inte helt färdigarbetad, men genom politisk vilja och ett prioriterat fokus på det lokala närsamhället från Polismyndighetens sida, är man på god väg.

I Lunds kommun har man genom samverkansavtal och medborgarlöfte hittat vägar för samverkan och viljan finns i allra högsta grad, dock saknas ännu den fulla kapaciteten. Man har ett fungerande metodstöd i arbetet med medborgarlöften och inom polisen arbetar man med detta som bas. Stödet ger verktyg som skapar förutsättningar för hög kvalitet på framtagning av lägesbilder, medarbetardialoger, medborgardialoger, framtagning av åtgärdslistor och genomförande. En bra underliggande process ger goda förutsättningar för ett målinriktat arbete och tydliga mål ger goda förutsättningar för god uppföljning.

Arbetet med samverkan och medborgarlöften är en lärandeprocess, varför löpande uppföljningar samt regelbundna utvärderingar bör göras för att hitta dessa lärdomar.

Hur har man då i Lunds kommun lyckats gällande process och aktiviteter och vilka effekter har det givit?

Kausaliteten mellan en specifik åtgärd och en specifik effekt är svår att påvisa i en omfattande insats såsom ett medborgarlöfte. Målet för medborgarlöftet var en ökad trygghet genom ökad vuxennärvaro, men sambandet mellan vilken orsak som haft vilken verkan är inte alltid tydlig. Därför

nöjer vi oss med att se på genomförandegrad av åtgärder samt att mäta de effekter som finns utan att nödvändigtvis leta efter direkta samband mellan specifika åtgärder och effekter.

Man har lyckats med att följa det internationella metodstöd som finns i Lunds kommun, framförallt från polisens sida. Det finns delmoment man behöver arbeta på, såsom kontinuerlig återkoppling till medborgarna och löpande uppföljning i samverkansgruppen, men man har använt sig av metodstödet i stor utsträckning och uppfyllt de kvalitetskriterier som finns uppsatta för ett lyckat medborgarlöfte.

Genomförandegraden på de åtgärder man tillsammans enats om i samverkansgruppen är 73% inom perioden 2016-2018. För de åtgärder som ännu ej är genomförda (12%) eller som är delvis genomförda (15%), finns ambitioner att genomföra dessa. T.ex. finns en långtgående plan för MBU-insatser i Lunds kommun med start under våren 2019, medan andra åtgärder behöver planeras in inom samverkansgruppen, helst innan fokus hamnar på nya löften 2019.

Genom veckovisa samverkansmöten uppdateras lägesbilden hela tiden, med fokus på medborgarlöftet. Dessa möten har visat sig vara väl fungerande och uppslutningen från samverkansaktörerna är mycket god.

De effekter man satte upp att nå i medborgarlöftet har inte uteslutande fått positivt utfall, vissa önskade effekter har man uppnått genom vidtagna åtgärder, såsom minskat antal skadegörelsebrott medan andra önskade effekter har uteblivit, såsom antal upptäckta narkotikabrott. Det övergripande målet om en ökad upplevd trygghetskänsla har delvis uppnåtts. Tryggheten bland ungdomar i åldersgruppen 20-29 år har ökat men däremot syns en liten men viktig minskning mellan 2017 och 2018 i den upplevda tryggheten för ungdomar i åldersgruppen – 19 år.

Hänsyn bör tas till att den yngre åldersgruppen är den som är den som t.ex. fältgruppen och polisens ungdomsutredare främst arbetar med och att den äldre åldersgruppen sträcker sig till 29 år, men målgruppen för löftet var ungdomar i åldern 12-25 år. Därför är det extra viktigt att följa upp det ökade problemindex som 2018 visar för ungdomar i åldern – 19 år.

Det man tydligt kan se är att förtroendet för polisen har ökat i båda åldersgrupperna mellan 2016 och 2018, vilket tyder på att polisens fokus på att stärka förmågan i lokalsamhället givit resultat.

Det är viktigt att i sammanhanget poängtera att ett medborgarlöfte är en ständigt pågående process som inte avslutas vid en viss tidpunkt, därför finns fortsatt utrymme att arbeta med att få positiva utfall på övriga önskade effekter i löftet. Åtgärder som kan komma att påverka både trygghetskänsla och antal upptäckta narkotikabrott, men som inte visat effekt för den mätta perioden, är den grupp inom områdespolisen som aktivt sedan hösten 2018 arbetar med narkotikarelaterade insatser mot ungdomar, både uppsökande och ingripande. Denna åtgärd bör följas upp redan under 2019 i förhållande till antal upptäckta narkotikabrott.

För både polis och kommun är bristen på resurser för att utföra förtroendebyggande och tillitsskapande verksamhet med ungdomar påtaglig. Resurser med vilja och förmåga att arbeta med att bygga förtroende och skapa tillit hos ungdomarna måste ges möjlighet att göra det. Detta är dock främst ett strukturellt problem och behöver lösas på ett icke lokalt plan, inte desto mindre behöver det lösas genom att prioritera resurser till detta.

Avslutningsvis en återkoppling till de utvärderingsfrågor som ställs i rapporten för att avgöra om arbetet med medborgarlöftet Trygg ungdom anses som framgångsrikt.

Fråga: I vilken utsträckning har man använt sig av det metodstöd som finns?

Svar: Polisen har använt stödet i hög utsträckning, om än inte fullt ut.

Utfall: Åtgärden anses som framgångsrik ✓

Fråga: Har samtliga uppsatta aktiviteter inom löftet genomförts? Om inte, varför?

Svar: Majoriteten (73%) av de uppsatta aktiviteterna har genomförts, för dem som ej eller delvis genomförts har man reflekterat och hittat orsaker till varför. Ambitionen finns att slutföra samtliga aktiviteter.

Utfall: Åtgärden anses som framgångsrik ✓

Fråga: Har antalet upptäckta narkotikabrott ökat?

Svar: Nej, antalet upptäckta narkotikabrott har under perioden minskat. Vid en sammanfattning av 2018 kan det dock visa sig att antalet upptäckta narkotikabrott de facto ökat

Utfall: Åtgärden anses inte som framgångsrik ✗

Fråga: Har skadegörelsen minskat?

Svar: Ja, efter en ökning under 2017 har skadegörelsebrotten återigen minskat

Utfall: Åtgärden anses som framgångsrik ✓

Fråga: Har ungdomarnas trygghetskänsla ökat?

Svar: Trygghetskänslan för ungdomar i åldersgruppen – 19 år ökade mellan 2016 och 2017, för att återigen sjunka något under 2018. För åldersgruppen 20-29 år har trygghetskänslan stadigt ökat under perioden.

Utfall: För åldersgruppen 20-29 år anses åtgärden som framgångsrik ✓

För åldersgruppen - 19 år anses åtgärden inte som framgångsrik ✗

På det stora hela anses arbetet med medborgarlöftet 2016/2017 Trygg ungdom, som en framgångsrik åtgärd. För att på sikt nå målet med att ungdomar i Lund skall känna sig trygga i sin miljö vid olika aktiviteter, i skolan, på fritiden och på nätet måste åtgärder för att öka trygghetsindex för åldersgruppen – 19 år dock vidtas, samt åtgärder för att säkerställa att den uppåtgående kurvan för trygghetsindex för åldersgruppen 20-29 år fortsätter stiga.

14. Avslutande kommentarer

Det övergripande målet, att öka ungdomars trygghet i staden, har delvis uppnåtts under perioden 2016-2018 eftersom den äldre gruppen visar ett minskat problemindex under 2018, d.v.s. en ökad trygghetskänsla.

Men det finns anledning för samtliga samverkansaktörer att reflektera över och diskutera åtgärder för att säkerställa att detta blir en fortsatt uppåtgående trend och inte minst för att vända kurvan för åldersgruppen - 19 år. Det finns åtgärder som utifrån löftet är att anse som framgångsrika och det är återigen viktigt att poängtera att ett medborgarlöfte är en ständigt pågående process, som inte är att anse som avslutad vid en specifik tidpunkt. Därför bör löpande uppföljningar av löftet göras och en åtgärd som kan visa sig vara framgångsrik då man sammanfattar 2018, är ett ökat antal upptäckta narkotikabrott. Dock bör man också framledes reflektera över en tidpunkt när ett medborgarlöfte

skall anses som "klart", ju fler medborgarlöften en kommun har att följa upp, desto viktigare kan den frågan bli.

Exempel på åtgärder man skulle kunna vidta för att nå långsiktiga effekter och resultat i förhållande till medborgarlöftet, ges nedan. Det viktiga är att arbetet med samverkan mellan olika aktörer, för att förbygga brott och öka tryggheten i lokalsamhället, fortsatt prioriteras och utvecklas.

Förslag på åtgärder för fortsatt samverkan i Lunds kommun

Generellt

- Definiera trygghetsbegreppet, för att underlätta uppföljning och mätverktyg samt för att tydliggöra begreppet för målgruppen
- Överväga, undersöka och utvärdera möjligheter för Lunds kommun att vara pilotprojekt för AMP
- Resurser och förmåga att prioritera förtroendebyggande åtgärder från både polis och kommun. Detta är oftast ett strukturellt och inte ett lokalt problem
- Polisens trygghetsmätning bör finnas på flera språk för att inte missa de Lundabor som ej är svensktalande samt tillgängliggöras för fler respondenter

Arbetsprocessen

- Löpande deluppföljningar för löften som löper under mer än ett år, alla samverkansaktörer
- Löpande återkoppling till medborgarna, förslagsvis i samverkan. Detta bör man hitta processer och rutiner för
- Strategi för närvaro på sociala medier

Aktiviteter

- Engagera lokala näringsidkare för en ökad vuxennärvaro
- Starta, genomföra och följa upp MBU-projektet för att skapa insyn och inflytande samt öka tilliten mellan ungdomar och samverkansaktörer
- Planera in genomförandet av engångsaktiviteter som ej är genomförda innanför löftet
- Fortsatt prioritera kombinationen av sociala och situationella insatser

Stort tack till polisen i Lund för en plats att skriva på, hjälp och stöd via intervjuer och dialoger samt framtagning av statistik och genomgång av trygghetsmätning. Tack till alla deltagare på morgonmötena, där jag fick sitta med och lyssna för att få inblick i ert arbete och er vardag. Tack särskilt till min handledare som tagit sig tid att svara på mina frågor och stötta mig i arbetet.

Tack också till fältgruppen för ett varmt mottagande och möjligheten att följa er i ert arbete!

Ett tack riktas också till samtliga deltagande samverkansaktörer vid de veckovisa SNÖ-mötena, för noggranna uppdateringar av lägesbilden och bra diskussioner och till Lunds kommun, Kultur- och Fritidsförvaltningen, för en givande intervju, bra underlag och fina bilder.

15. Fortsatt forskning

Det behövs fortsatt evidensbaserad forskning kring samverkan och medborgardialog i det svenska samhället. Idag finns ingen sådan forskning baserad på svenska förhållanden.

Fortsatta analyser kring eventuella gap mellan den upplevda trygghetskänslan och faktisk risk och brottsstatistik varit intressanta. Skiljer sig vår upplevda trygghet mot verkligheten, varför och hur?

Referenser

- Gustafsson, C., Nilsson, J. & Berg, G. (2016). *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*. Brottsförebyggande rådet (Brå). Ordförandet AB; Stockholm
- Göteborgs Stad (u.å). *Människan bakom uniformen – ambassadörerna*. Kortversion av rapport.
- Lunds Kommun (2018). *Ungdomspolitiskt program för Lunds kommun*. Kultur- och Fritidsförvaltningen; Lund
- Lunds Kommun & Lokalpolisen Lund (2014). *Samverkansöverenskommelse mellan Lunds kommun och Närpolisområde Lund, Åtgärdsplan 2014-2017*.
- Polismyndigheten (2015). *Kunskapsbaserat arbete med medborgarlöften i samverkan – Metodstöd*. Kommunikationsenheten, Produktionsenheten. Yra AB; Stockholm. URL: https://polisen.se/contentassets/089bff8a78864db2906ccdf37d83ae6/metodstod_medborgarloften.pdf
- Polismyndigheten (2017). *Medborgarlöften i Lund*. URL: <https://polisen.se/om-polisen/medborgarloften/lund/>
- Regeringen (2017). *Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program* (skr. 2016/2017:26). Justitiedepartementet; Stockholm
- Riksrevisionen (RIR 2010:23) (2010). *Polisens brottsförebyggande arbete – har ambitionerna uppnåtts*. Riksdagstryckeriet: Stockholm
- Rädda Barnen (2018). *Barns och ungdomars psykiska ohälsa i Lund*. Rädda barnens lokalförening; Lund
- Sahlin, I. (Red.) (2010). *I trygghetens namn*. Daidalos AB; Göteborg
- Sandberg, B. & Faugert, S. (2016). *Perspektiv på utvärdering*, tredje upplagan. Studentlitteratur AB; Lund
- SFS 1962:700, *Brottsbalken*. Justitiedepartementet; Stockholm
- Stiftelsen Tryggare Sverige (2018) *Om trygghet – Definition och avgränsning*. URL: <https://tryggaresverige.org/trygghet>
- Trygghetskommissionen (2018). *Aktivera samhället mot livskvalitetsbrott – Trygghetskommissionens förslag på hur säkerhet och trygghet ska kunna öka i människors vardag*. TMG: Stockholm
- Westlund, O. & Frenzel, A. (2015). *Ungdomsbrottsligheten i Sverige*. Brå; Stockholm. URL: https://www.bra.se/download/18.4a33c027159a89523b1b1345/1488273417736/12_Ungdomsbrottsligheten_i_Sverige.pdf

